

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
16 Nisan 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Sunay Karamık'ın, TBMM Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sırrı Süreyya Önder'e geçirdiği rahatsızlık nedeniyle acil şifalar dilediğine, YENİ YOL Partisi Grubundan Komisyon üyeliğine seçilen Gaziantep Milletvekili Ertuğrul Kaya'ya hoş geldiniz dediğine, Komisyon üyeliğinden ayrılan Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'a Komisyondaki çalışmalarından dolayı teşekkür ettiğine, Komisyonun bugünkü gündemine ve 28'inci Yasama Dönemindeki faaliyetlerine ilişkin açıklaması

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Aydın ve Muğla sınırları içindeki Bafa Gölü ve Antik Latmos Bölgesi'yle ilgili bazı sorunlara çözüm önerileri sunan 6/5/2024 tarihli ve D28-8069 numaralı Dilekçe'ye ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
DİLEKÇE KOMİSYONU
-----0-----
2'nci Toplantı
16 Nisan 2025 Çarşamba
-----0-----

I. GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Dilekçe Komisyonu saat 14.33'te açıldı.

Komisyon Başkanı Sunay Karamık, TBMM Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sırrı Süreyya Önder'e geçirdiği rahatsızlık nedeniyle acil şifalar dilediğine, YENİ YOL Partisi Grubundan Komisyon üyeliğine seçilen Gaziantep Milletvekili Ertuğrul Kaya'ya hoş geldiniz dediğine, Komisyon üyeliğinden ayrılan Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'a Komisyondaki çalışmalarından dolayı teşekkür ettiğine, Komisyonun bugünkü gündemine ve 28'inci Yasama Dönemindeki faaliyetlerine ilişkin açıklama yaptı.

Aydın ve Muğla sınırları içindeki Bafa Gölü ve Antik Latmos Bölgesi'yle ilgili bazı sorunlara çözüm önerileri sunan 6/5/2024 tarihli ve D28-8069 numaralı Dilekçe'ye ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 16.50'de son verildi.

16 Nisan 2025 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.33
BAŞKAN: Sunay KARAMIK (Adana)
BAŞKAN VEKİLİ: Ahmet Salih DAL (Kilis)
SÖZCÜ: Süleyman ŞAHAN (Yozgat)
KÂTİP: Behiye EKER (İstanbul)

----- 0 -----

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli temsilcileri, değerli basın mensupları ve kıymetli katılımcılar; hepiniz hoş geldiniz.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Dilekçe Komisyonunun 28'inci Yasama Yılı 6'ncı Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Sunay Karamık'ın, TBMM Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sırrı Süreyya Önder'e geçirdiği rahatsızlık nedeniyle acil şifalar dilediğine, YENİ YOL Partisi Grubundan Komisyon üyeliğine seçilen Gaziantep Milletvekili Ertuğrul Kaya'ya hoş geldiniz dediğine, Komisyon üyeliğinden ayrılan Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'a Komisyondaki çalışmalarından dolayı teşekkür ettiğine, Komisyonun bugünkü gündemine ve 28'inci Yasama Dönemindeki faaliyetlerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sözlerimin hemen başında, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili, İstanbul Milletvekili Sayın Sırrı Süreyya Önder'e geçirdiği rahatsızlık nedeniyle geçmiş olsun ve acil şifalar dileğimizi iletiyorum.

Değerli milletvekilleri, Komisyon üyeliğimizde geçtiğimiz ocak ayında bir değişiklik gerçekleşmiştir. YENİ YOL Partisinden Komisyon üyeliğine seçilen Gaziantep Milletvekili Sayın Ertuğrul Kaya'ya hoş geldin diyoruz. Kendisine Komisyon çalışmalarında da başarılar diliyoruz. Bu vesileyle, Komisyon üyeliğinden ayrılan Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan'a da Komisyondaki çalışmalarından dolayı teşekkürlerimizi iletiyoruz.

Değerli üyelerimiz, bugünkü toplantınızın gündemi 10 Nisan 2025 Perşembe günü sizlere yazılı olarak iletilmiş, ayrıca TBMM uzantılı da e-mail adresinize de iletilmiştir.

Bugünkü toplantımıza Bafa Gölü ve Antik Latmos bölgesinde yaşanan sorunları -burada bir parantez açacağım, Muğla Vekilimizin çok değerli bir katkısı oldu, diyor ki: "Neden biz o bölgeye 'Antik Latmos bölgesi' diyoruz? Onun Türkçe bir adı var: Beşparmak Dağları." Bundan sonra, Soner Bey, bu şekilde adlandırılalım. Çok yerinde bir uyarıydı, teşekkür ediyoruz- tüm yönleriyle ele almak ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerini değerlendirmek amacıyla ilgili bakanlıkların değerli temsilcilerini davet etmiş bulunuyoruz.

Gündemimize geçmeden önce Komisyonumuzun 28'inci Yasama Dönemindeki faaliyetleri hakkında sizlere kısaca bir bilgi vermek istiyorum. Bilindiği üzere, Komisyonumuzun görevleri esas itibarıyla iki başlık altında toplanıyor: Birincil görevimiz Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderilen dilekçelerin incelenerek karara bağlanması. İkinci olarak ise Kamu Denetçiliği Kurumuyla ilgili görevlerimiz bulunmaktadır.

Komisyonumuza 28'inci Yasama Döneminde, 14 Mayıs 2023 tarihinden 15 Nisan 2025 tarihine kadar toplam 17.891 başvuru yapılmıştır. Belirtilen tarih aralığında Komisyonumuza ulaşan dilekçelerin günlük ortalama sayısı 25,45 olarak gerçekleşmiştir. Ortalama günlük dilekçe sayısının 15,81 olduğu 27'nci Yasama Dönemiyle karşılaştırıldığında, 28'inci Yasama Döneminde günlük başvuru sayısında yüzde 60 oranında artış meydana geldiğini görüyoruz. Bu artış vatandaşlarımızın yasama faaliyetlerine ve dilekçe hakkının kullanılmasına ilişkin ilgisinin her geçen gün arttığını da göstermekte.

Bildiğiniz üzere, Komisyonumuza gelen dilekçeleri öncelikle Komisyonumuzun Başkan, Başkan Vekili, Sözcü ve Kâtipinden oluşan Başkanlık Divanı marifetiyle inceleyerek 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü çerçevesinde görüşülmeyecek dilekçeleri karara bağlamaktayız.

Bu dönem, ilki 18 Temmuz 2023 tarihinde, sonuncusu ise 27 Mart 2025 tarihinde olmak üzere 34 Başkanlık Divanı toplantısı yapılmış. 16.212 dilekçe hakkında 8.840 Başkanlık Divanı kararı alınmış ve 34 cetvel hâlinde yayımlanmıştır. Ayrıca, 179 dilekçe mevzuata uygun olmadığından ya da mükerrer olması sebebiyle işlemden kaldırılarak hıfzedilmiştir. Bastırılan Başkanlık Divanı karar cetvelleri Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin bilgisine sunulmuş olup dağıtım tarihinden itibaren on beş gün içerisinde itiraz olunmayan Başkanlık Divanı kararları kesinleştirilerek durum dilekçe sahiplerine iletilmiştir.

Öte yandan, Başkanlık Divanınca dilekçelerin görüşülmeyeceğine ilişkin alınan 92 karara süresi içerisinde itiraz edilmesi nedeniyle söz konusu dilekçelerin Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 117'nci maddesi uyarınca Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunda görüşülmesi gereği ortaya çıkmıştır. Bu dilekçelerin önümüzdeki toplantıların gündemine alınarak Komisyonumuzda görüşülmesi planlanmıştır.

Ali Bozan Vekilimizi aradım, katılamıyor. Katılsaydı burada sitemlerimi iletecektim çünkü 92 itirazın 90'ı Ali Bozan'dan gelmiş durumda.

Değerli üyelerimiz, Komisyonumuz bünyesinde kurulan ve hâlihazırda faaliyetlerine devam eden 2 alt komisyonumuz bulunmaktadır. Bunlardan birinde okullarda akran zorbalığını araştırmak ve çözüm yollarını geliştirmek üzere diğerinde ise ülkemize finansal okuryazarlığın bilincinin artırılması daha geniş kitlelere ulaştırılmasını sağlamak amacıyla çalışmalar yürütülmektedir.

Ben burada bir parantez açacağım. Şimdi, toplantıya gelmeden önce Sayın Meclis Başkanımızla görüştüm çünkü onun da bir oluru almak istedim. Önümüzdeki hafta, inşallah, Cumhurbaşkanlığına Dilekçe Komisyonu olarak bir arızımız olacak. Hem Hazine Bakanlığımızın görüşleri hem Millî Eğitim Bakanlığımızın görüşleri hem de yaptığımız yerinde inceleme çalışmalarında

edindiğimiz bilgilere göre bir takvim haftasının belirli bir konuya adanması, o konunun toplum tarafından kabulü ve davranış değişikliği oluşturulması anlamında pozitif bir etkiye sahip. Biz de SPK'nin de önerisiyle 22 Mayıs tarihinin Türkiye'de "finansal okuryazarlık günü ve haftası" olarak ilan edilmesiyle ilgili arzımızı Cumhurbaşkanlığına sunacağız. İnşallah, olumlu karşılanır ve böylece Dilekçe Komisyon olarak topluma bir katkımız daha olur. Evet, finansal okuryazarlık bilincinin artırılması ve daha geniş kitlelere ulaştırılmasını sağlamak amacıyla çalışmalar alt komisyonumuz tarafından yürütülmektedir. Benim Başkanlığını da yürütmekte olduğum alt komisyonlar toplumun geniş kesimlerini ilgilendiren bu alanlarda ilgili kurum ve uzmanlarla görüşmeler yaparak toplumsal farkındalık yaratmakta, aynı zamanda kamu yararına projelerin uygulanmasına da katkı sunmaktadır.

Değerli arkadaşlar, Dilekçe Komisyonu olarak ikinci görevimiz ise Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyelerinden oluşan Karma Komisyonun Başkanlık Divanını oluşturmamız dolayısıyla Kamu Denetçiliği Kurumunun yıllık faaliyet raporlarını görüşmesine ilişkindir. Hatırlanacağı üzere, Kamu Denetçiliği Kurumu 2024 Yıllık Raporu'nun görüşüldüğü 11 Şubat 2025 tarihli Karma Komisyon toplantısında raporu ayrıntılı şekilde incelemek, denetçileri dinlemek, Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte değerlendirmek ve gerekli görülen diğer işlemleri yapmak üzere 14 üyeden oluşan bir alt komisyon kurulmasına karar verilmişti. Karma Alt Komisyonun 19 Şubat 2025 tarihinde gerçekleştirdiği toplantıda Karma Alt Komisyon Başkanlığına Kilis Milletvekili Sayın Ahmet Salih Dal seçilmiş ve alt komisyonun çalışma usul ve esasları belirtilmiştir. Bu vesileyle Sayın Dal'ı tebrik ediyor, tüm alt komisyon üyesi milletvekillerimize çalışmalarında başarılar diliyorum.

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Aydın ve Muğla sınırları içindeki Bafa Gölü ve Antik Latmos Bölgesi'yle ilgili bazı sorunlara çözüm önerileri sunan 6/5/2024 tarihli ve D28-8069 numaralı Dilekçe'ye ilişkin görüşme

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Komisyonumuz faaliyetleri hakkında verilen kısa bilgilerin ardından gündemimizdeki işlerin görüşülmesine geçiyorum.

Bilindiği üzere, Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 17 Temmuz 2024 tarihli 4'üncü Toplantısında ülkemizin tarım ve turizm gelirlerini artırmak; doğal, kültürel ve tarihî değerlerini korumak ve yerel ekonomiyi kaldırmak amacıyla tabiat parkı olan Bafa Gölü ve Antik Latmos bölgesiyle ilgili bazı sorunlara çözüm bulunması talebini içeren dilekçe gündeme alınmış ve anılan toplantıda dilekçeyle ilgili olarak Aydın ve Muğla sınırları içinde Bafa Gölü'nde ve Beşparmak Dağları bölgesinde yerinde inceleme yapılmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda 4-6 Kasım 2024 tarihlerinde Aydın ve Muğla illerinde yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir. Ziyaret kapsamında Aydın ve Muğla Valilikleriyle konuyla ilgili değerlendirme toplantıları yapılmış, Bafa Gölü'nde saha incelemeleri gerçekleştirilmiş ve sorundan etkilenen vatandaşlarla da görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca, bölgedeki balıkçılık, hayvancılık ve sanayi tesislerinin durumu, gölün kirliliği ve gölü kirleten etkenlerin neler olduğu değerlendirilmiş ve Herakleia Antik Kenti'nde kazı çalışmaları yerinde incelenmiştir. Bafa Gölü ve Antik Latmos bölgesi doğal güzellikleri ve arkeolojik kalıntılarıyla önemli bir kültürel mirasa sahiptir. Bölgenin doğal güzellikleri ve tarihî zenginlikleri korunması gereken değerler arasında yer alırken çevresel tehditler, gölü besleyen Menderes Nehri'nin geçtiği illerin sanayi ve tarım atıklarının göle taşınarak kirliliğe neden olması ve insan kaynaklı birtakım tahribatlar bu mirası riske atmaktadır. Bölgenin korunması ve Bafa Gölü'nün kirliliğinin önlenmesi hem kültürel mirasın yaşatılması hem de doğal dengenin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda ilgili kurum ve kuruluşlarımız tarafından birçok kıymetli çalışmalar yürütülmektedir ancak Bafa Gölü ve çevresindeki sorunlar başta Aydın ve Muğla olmak üzere Büyük Menderes Nehri havzasında yer alan yaklaşık 10 ili ilgilendirmektedir. Sorunların birden fazla ili ve kurumu ilgilendirmesi, kurumlar arası koordinasyon ve iş birliğini zorunlu kılmaktadır. Yerinde yaptığımız incelemelerde sadece il bazında yürütülen çalışmaların bu kapsamlı sorun karşısında yetersiz kaldığı açıkça görülmüştür. Bugün gerçekleştireceğimiz toplantının ilgili kurumlar arasında koordinasyonun artırılması ve Bafa Gölü çevresinde yürütülen koruma çalışmalarının daha bütüncül bir yaklaşımla sürdürülmesine ilişkin katkı sağlayacağını temenni ediyorum.

Bugünkü toplantımızda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri tarafından Bafa Gölü ve Antik Latmos bölgesindeki sorunlar ve çözüm önerileri konusunda yapılacak sunumları dinleyeceğiz.

Değerli milletvekilleri, sunumlara geçmeden önce, toplantı salonunda bulunan kurum temsilcilerinin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun lütfen.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Tekrar hepiniz hoş geldiniz.

Şimdi sunumların alınmasına geçiyoruz.

Sizden bir ricam olacak: 4 ayrı Bakanlıktan sunum alacağımız için sunumları seri bir şekilde yaparsak vaktimizi verimli kullanalım.

Buyurun lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri, Sayın Komisyon üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli temsilcileri; hepinizi Bakanlığımız adına ve Sayın Bakanımız Murat Kurum adına saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Bakanlığımızdan 3 Genel Müdürlük olarak katılım sağladık: Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, ÇED Genel Müdürlüğü ve Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü. Daha çok, çevreyi ilgilendiren Genel Müdürlükler olarak burada katılım sağlamaktayız. Az önce kendimi tanıttığım gibi, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü Doğal Sit Alanları ve Tabiat Varlıkları Daire Başkanımız.

Bafa Gölü, özelinde koruma statüsüyle koruduğumuz birinci derece ve üçüncü derece sit alanı olarak tescil ettiğimiz bir alan. Tabii, Bafa Gölü'nün yanı sıra ülkemizde birçok alanı hem doğal sit alanı olarak hem tabiat varlıkları olarak hem de özel çevre koruma bölgesi olarak koruma altına almaktayız. Bu alanlarda koruma kullanma dengesini gözeterek koruma projeleri, izleme projeleri, izleme faaliyetlerini de yürütmekteyiz.

Bafa Gölü 1989 yılında birinci derece ve üçüncü derece doğal sit alanı olarak tescil edilmiştir. Tabii, önceki toplantımızda özellikle Tarım ve Orman Bakanlığıyla balıkçılık noktasında, madencilik faaliyetleri noktasında birtakım talepler ve ikili görüşmeler gerçekleştirdik. Bu kapsamda, mevcutta göl aynası birinci derece doğal sit alanı olarak tescil edildiği için bazı faaliyetlere izin veremiyoruz. Tabii, bazı faaliyetlere izin vermememiz de göl ekosistemine ve bölgedeki biyolojik çeşitliliğe, Bafa Gölü havzasının korunmasına da ayrıca ciddi manada katkılar sağlamakta. Bunun yanı sıra birinci derece doğal sit alanı olması, özellikle balıkçılık anlamında birtakım tahsisleri ve kiralamaları yapma noktasında da buna bir engel teşkil etmekte. Biz de geçen toplantımızın sonucunda -hızlı bir şekilde- mevcutta koruma statüsü birinci derece ve üçüncü derece -ekranda görüldüğü gibi- bir koruma statüsüne sahip olan Bafa Gölü'nü Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporu kapsamında, yine alanında uzman akademisyenlerce, biyoloji ağırlıklı, ekosistem ağırlıklı, dört mevsim çalışmayla yeniden değerlendirdik. Tabii, alan yaklaşık yirmi yılı aşkın süre önce, hatta Kültür ve Turizm Bakanlığıyla birlikte Kültür ve Tabiat Varlıkları birken tescil edilen bir alan olduğu için, bölgedeki jeolojik yapılarıdaki değişiklikler, biyolojik çeşitliliğin farklı alanlarda yayılması, gelişimi bu noktada yeniden bir değerlendirme ihtiyacı hasıl oldu. Bu kapsamda, biz birinci derece ve üçüncü derece alanlarımızı özellikle balıkçılık noktasında yaşanan problemler için, özellikle göl aynasındaki bazı faaliyetlere izin verme noktasında yeniden değerlendirdik. Bu kapsamda da nitelikli doğa koruma alanı, kesin korunacak hassas alan ve sürdürülebilir kontrollü kullanım alanı olarak üç ayrı statüde bölgeyi çalıştık.

Tabii, aynı zamanda, madencilik faaliyetleri noktasında da Bafa Gölü ve Bafa Gölü havzası ciddi manada bir baskıya sahip. Bu anlamda, bize oldukça fazla sayıda, madencilik izni noktasında başvuruda bulunmakta maden sahipleri, maden işletme sahipleri. Ancak biz, maden faaliyetlerinin bölgenin ekolojisine zararda bulunduğu gerekçesiyle hâlihazırda sit alanlarımızın sınırları içerisinde herhangi bir madencilik faaliyetine izin veremiyoruz. Tabii yeni statüyle de bizim bilimsel araştırma sonucumuzun göstergesine göre de bölgedeki madencilik faaliyetlerini de ayrıca kontrol altına almış olacağız ve belli noktaları, büyük bir noktada da şimdi uyguladığımız gibi sınırlamış olacağız.

Tabii, Bakanlığımızca, özellikle Genel Müdürlüğümüzce ve Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğümüzce son yıllarda, son on yılda, yirmi yılda hem göl ekosistemlerinde hem iç sularda, akarsularda ve kıyılarımızda ciddi anlamda iklim değişikliği sebebiyle kuraklıklar yaşamaktayız. Aynı zamanda, göllerde ciddi anlamda su çekilmeleriyle yüz yüzeyiz. Bunların birçok sebebi var; tabii, iklim değişikliğinin arkasına saklanmıyoruz ama iklim değişikliği de bir gerçeklik, bunu da ciddi anlamda göz önünde bulundurmanız gerekiyor. Antropojenik etkiler, insan baskısı, kontrolsüz turizm, tarımsal faaliyetler, tabii, tarımsal faaliyetlerde kullanılan pestisitlerden suni gübrelerle kadar bunun birçok etkeni var. Bunların hepsini gözlemliyoruz bize gelen başvurularda ve il müdürlüklerimiz vesilesiyle sahada, Bafa Gölü özelinde, bu kuraklıklara nelerin sebebiyet verdiğini ciddi anlamda tahlil ediyoruz. Sadece Bafa Gölü özelinde değil Eber Gölü'nden, Eğirdir Gölü'nden, Beyşehir'den Akşehir'e kadar, Marmara Denizi'ne kadar birçok noktada, çevresel kirlilik noktasında, çevre felaketi olarak adlandırabileceğimiz sorunlar yaşayabiliyoruz. Bazen bu karşımıza mülaj olarak ortaya çıkıyor, bazen bir gölde istilacı türler veya istilacı otların yüzeyi kaplaması, sazlaşması veya su seviyesinin bu noktada azalması noktasında ciddi bir problem olarak karşımıza çıkıyor. Ciddi anlamda Eğirdir özelinde, Eğirdir Gölü'nde yine benzer bir çalışma başlatmış bulunmaktayız. Bu noktada, gölün ikiye bölünmesi söz konusu çünkü ciddi manada bir kuraklık ve çekilme söz konusu. Bu anlamda, birçok gölde -Eğirdir gibi- acil eylem planı gerçekleştiriyoruz Özel Çevre Koruma Bölgeleri'mizde. Bafa'da aynı şekilde hem yeni statüleri tescil ederek hem de bölgedeki hem Muğla Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonumuz hem Denizli TVK Bölge Komisyonumuzla alandaki faaliyetlere maksimum seviyede sınırlama getiriyoruz. Yine tescillerle birlikte hem madenciliğin getirdiği baskıları azaltmak hem de oradaki koruma/kullanma dengesini maksimum seviyeye çıkarmak adına gerekli çalışmalarımızı Genel Müdürlüğümüz adına yürütüyoruz.

Tabii, sunumumuzu bütüncül hazırladık 3 Genel Müdürlüğümüzle birlikte. Ben diğer arkadaşlarıma devredeceğim kendi Genel Müdürlüğümle alakalı sunumları gerçekleştirmek üzere.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ben bu aşamada soru-cevapları arada almayı önereceğim.

Sayın vekillerim, soracağınız bir soru var mı?

METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkanım, Çevre Bakanlığı bitirsin ondan sonra, diğer Bakanlıklara geçmeden daha uygun olmaz mı?

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Tamam.

Ali Mert Bey, buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ALİ MERT AYDOĞ - Sayın Komisyon Başkanım, değerli milletvekilleri, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli temsilcilerini saygıyla selamlıyorum.

Başkanımızın ifade ettiği yerden devam edeyim ben de. Atık su kaynakları, su kirliliğinin önlenmesi ve giderilmesiyle ilgili ülkemizdeki mevcut çerçeveyi bir anlatmak istiyorum önce ve hızlıca. Bu noktada, 2872 sayılı Çevre Kanunu'na göre, arıtılmadan atık suların deşarjı mevzuat gereği yasak. Bu atık suların bertarafı 2872 sayılı Çevre Kanunu'na dayanılarak çıkarılan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği çerçevesinde yürütülüyor. Endüstri tesisleri üretim tiplerine göre oluşturmuş oldukları atık suları alıcı ortama veya atık su altyapı tesislerine verebilmek için Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ekinde yer alan deşarj tabloları veya Kentsel Atıksu Arıtma Yönetmeliği'nde yer alan deşarj tabloları çerçevesinde arıtıyorlar ve deşarjlarını sağlıyorlar.

Diğer bir taraftan, atık su konulu çevre izin belgesi bulunan işletme ve yerleşimlerden deşarj edilen atık sularda bizim ilgili bir tebliğimiz gereği izleme sıklıkları var. Bu izleme sıklıklarına göre hem iç izlemeler yapılıyor hem de denetim numuneleri

alınıyor. Büyük Menderes havzasında yer alan, Aydın ve Muğla illerini kapsayan Büyük Menderes havzasıyla ilgili denetim verilerinden bahsetmek gerekirse Çevre Denetimi Yönetmeliği kapsamında söz konusu işletmelerde planlı, ani, şikâyetlere bağlı denetimler gerçekleştiriliyor. Büyük Menderes havzası sınırlarında son beş yılda Aydın ilinde 648 adet denetim yapılıyor ve 24 kez idari yaptırım uygulanıyor. Burada 5 milyon 486 bin 878 TL idari para cezası uygulanıyor. Muğla ilinde ise 98 denetimde 10 kez idari yaptırım uygulanıyor. Burada da yaklaşık 5 milyon TL idari para cezası uygulanıyor.

Bölgedeki atık su altyapı durumunu yani Bafa Gölü çevresindeki atık su altyapı durumuyla ilgili bir bilgi vermek isterim. Burada da 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesinde der ki: "Atıksuları toplayan kanalizasyon sistemi ile atıksuların arıtıldığı ve arıtılmış atıksuların bertarafının sağlandığı atıksu altyapı tesislerinin kurulması, bakımı, onarımı ve ıslahından büyükşehirlerde Su ve Kanalizasyon İdaresi sorumlu; diğer belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde belediye başkanlıkları sorumludur."

Mevcut durumda, göl çevresinde mahalle konumunda, Aydın il sınırlarında, 4 adet mahalle var. Söz konusu Serçin, Avşar ve Yeniköy Mahallelerinde kanalizasyon altyapısının bulunmadığı, Sarıkemer Mahallesi'nde ise kanalizasyon altyapısının mevcut ama kullanılmadığı bilgisini il müdürlüklerimizden temin ettik. Mahallelerde oluşan atık suların bireysel foseptiklerde toplandığı ve Aydın Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne çekilerek Söke'ye, atık su arıtma tesisine taşındığı ve orada arıtıldığı bilgisi mevcuttur.

Sanayi tesislerine geldiğimizde, Bafa Gölü ağırlıklı olarak 4 farklı sanayi tarafından baskı altındadır, bunlardan bir tanesi balık üretim tesisleri noktasında. Bölgede 3 adet yavru balık üretim çiftliği bulunuyor. Bu çiftliklere ait geçerliliği devam eden çevre izin belgeleri mevcut. Bahse konu balık çiftlikleri 10 defa denetlenmiş bugüne kadar. Göl çevresinde faaliyet gösteren yavru balık üretim tesisleri tarafından kullanılan iletkenlik seviyesi yüksek yer altı suyu kullanım sonrasında doğrudan göle deşarj edilmemektedir. Ancak DSİ ve Söke Ovası Sulama Birliği tarafından sulama dönemlerinde Menderes Nehri ve ilişkili kanallar üzerinde tesis edilen toprak seddeler nedeniyle ters akımla bu sular göle ulaşabilmektedir. Çevre İzin Belgesi bulunan işletmelerden deşarj edilen atık suların belirli aralıklarla izleme numuneleri alınıyor. Yapılan analiz sonuçlarında uygunsuzluk tespit edilmesi durumunda ise idari yaptırımlar uygulanıyor. Bakanlığımız görev yetki sorumlulukları çerçevesinde, göl ve çevresinde planlı/plansız şikâyetle istinaden çevre denetimleri mevzuat kapsamında yapılmaktadır. Balık çiftliklerine yönelik deşarj standartlarının belirlenerek mevzuata aktarılması noktasında Büyük Menderes Nehir Havzası Yönetim Planı'nda bir tedbir getirilmiştir. Bu Nehir Havzası Yönetim Planı Tarım ve Orman Bakanlığımızca yürütülmüş ve alandaki faaliyetlere ilişkin tamamlayıcı ve temel tedbirler getirilmiştir. Burada da balık çiftliklerine yönelik bir deşarj standardının yeniden belirlenerek mevzuata aktarılması hususu var. Bu noktada, hâlihazırda Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin tablolarında "5-13" olarak geçen balıkçılık tesislerinin bir deşarj tablosu var, burada hâlihazırda kimyasal oksijen ihtiyacı parametresinde bir sınır değerimiz mevcuttur. Bu noktada, bu tablonun genişletilmesine yönelik 2024 Yıllı Kalkınma Programı'nda Bakanlığımızın bir projesi onaylandı ve çalışmalara başladık. Projemizin adı "Türkiye'nin Endüstriyel Atıksu Profiline Belirlenmesi Projesi." Bu projeden biraz bahsetmek isterim: Tüm sanayi sektörlerinin sektöre atık su profili çıkarılacak ve sektörel deşarj kriterleri geliştirilecektir. Etkin bir endüstriyel atık su yönetimi sağlamak amacıyla mevzuat güncellemeleri yapılacaktır. Atık su yönetiminde yeni bir yaklaşım modeli geliştirilecek ve sürdürülebilir bir endüstriyel atık su yönetim sistemine geçiş için altyapı oluşturulacaktır. Bu noktada, balıkçılık tesislerinden kaynaklanan atık suların karakterizasyonu da tekrar ele alınacak, burada özellikle iletkenlik başta olmak üzere mevzuatta yer alan deşarj parametrelerine hangilerinin eklenebileceği noktasında çalışmalar yürütülecektir. Projemizin 2026 yılında tamamlanmasını bekliyoruz.

Bafa Gölü civarındaki diğer bir konu da sanayi anlamında zeytinyağı üretim tesisleri. Zeytinyağı sektörü faaliyetlerinin çevreye olabilecek olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi ve su kirliliğinin önlenmesi, su tüketiminin azaltılmasına yönelik 3 fazlı üretim sisteminden 2 fazlı üretim sistemine geçilmesi amacıyla (2023/2) sayılı Bakanlığımız Genelgesi yayınlandı. Bu genelgeyle, 15 Eylül 2023 tarihine kadar tüm zeytinyağı üretim tesislerinde 2 fazlı üretim sistemine geçiş zorunlu hâle getirildi. Zeytinyağı fabrikalarının üretim yaptığı dönemlerde göl besleyen akarsulara zeytin kara suyu deşarj edildiği veya kirlilik seviyesinin arttığına şikâyetler üzerine bölgede sıkça denetimler gerçekleştirilmiş ve yapılan denetimlerde kirliliğin önüne geçilmiştir. Söz konusu zeytinyağı üretim tesislerinin (2023/2) sayılı Zeytinyağı İşletmelerinin 2 Fazlı Üretime Geçişi Genelgesi kapsamında 2 fazlı sisteme geçmiş olduğu görülüyor ve kara su probleminin ortadan kalktığını söyleyebiliriz bu noktada. Sezon öncesinde Bafa Mahallesi'nde bulunan 2 adet pirina fabrikasına denetim gerçekleştiriliyor ve 2 fazlı üretim nedeniyle oluşacak sulu pirina ve zeytin kara suyu için gerekli kapasite artışları ve kara su depolanması için gerekli önlemleri aldıkları görülüyor. Sezonda da denetimler devam ediyor. Bu noktada da bir zeytinyağı kara suyu deşarjına rastlanmadığını ifade etmek isterim.

Tabii ki havzadaki diğer sanayi tesislerine ilişkin hayvancılık ve madencilik tesisleriyle ilgili sunum yapmak için ben ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünden arkadaşşıma söz vermek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederiz.

Buyurun Hasan Bey.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ HASAN AYAZ - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim ve değerli kamu kurum temsilcileri; saygılarımı arz ediyorum.

Şimdi, hayvancılık tesisleri olarak konuyu değerlendirdiğimiz zaman, oradaki baskı oluşturabilecek sektörlerden biri. Şimdi, hayvancılık tesislerinin bizim karşımıza çevresel problem olarak atık kirliliği, atık su kirliliği ve kokuyla ilgili problemleri çıkıyor. Şimdi, bu aşamada, bu bölgedeki tesisler genelde yani küçük tesisler. Şimdi, bizim bir Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliğimiz var Sayın Başkanım, burada 5 bin büyükbaş üstü Ek 1, 500 büyükbaş üstü de Ek 2 tesisi olarak kabul ediliyor. Bunun alt tarafı yani daha alt sınırdaki tesisler bizim mevzuatımız kapsamına girmediği için hem Aydın ilinde hem de Muğla ilinde bir Mahalli Çevre Kurulu kararı alınıyor. Buradaki süreçlerin yürütülmesi, buradaki denetimlerin ya da şikâyetlerin değerlendirilmesi için MÇK kararıyla konunun 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında değil de Kabahatler Kanunu kapsamında

değerlendirilmesi için bir MÇK kararı alınıyor her iki ilde de. Bu karar neticesinde burada oluşabilecek bir çevresel kirliliğin, buna yönelik şikâyetlerin ya da yapılacak denetimlerin değerlendirilmesi kaymakamlıklar ve belediyeler aracılığıyla Kabahatler Kanunu hükümlerine göre yürütülüyor. Şimdi, takdir edersiniz ki Çevre Kanunu'ndaki cezalar bu tesis ölçeklerinde bakıldığı zaman çok ağır olabiliyor. Atıkla ilgili bizim en düşük cezamız 1 milyon 600 bin lira gibi bir rakamdan başlıyor ki buradaki hayvancılık tesisleri küçük, genelde köylülerin işlettiği ya da köylülerin beslediği hayvanlar olduğu için bu kapsamda MÇK kararı alınması zorunluluğu doğduğundan dolayı konu Kabahatler Kanunu kapsamında değerlendirilip caydırıcılık açısından daha uygulanabilir bir metot olarak bu şekilde bir süreç yürütülüyor burada.

Maden ocaklarıyla ilgili değerlendirme yaptığımız zaman, her iki il sınırlarımızda olup da bölgede olan madencilik tesisleri göle çok yakın bir noktada olmamakla beraber -tabii, buralarda madencilik tesisleri var- biz bu kapsamda bu madencilik tesislerin kendi mevzuatımız kapsamında planlı/plansız şikâyet üzerine veya ani, tamamen kendi kararımızla denetleyebildiğimiz bir usulle 7/24 denetim altında bu tesisler. Burada bir rakam vermek gerekirse son beş yıl içerisinde bu tesislere 125 tane denetim yapmışız Sayın Başkanım ve bu 125 denetiminden 3 tesiste idari yaptırımlik bir husus tespit ettiğimizden dolayı toplam 303.088 Türk lirası idari para cezası uygulamış bulunmaktayız.

Ben sözlerime burada son vermek istiyorum. Belki Bakanlığımız açısından da sunumumuzun sonu olacak.

Saygılarımı arz ediyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Evet, teşekkür ederim.

Ben öncelikle "Sayın üyelerimizin soruları var mı?" diye sormak isterim, ben de epey bir soru biriktirdim ama...

Metin Bey, bölge vekili olarak öncelikle sözü size veriyorum.

METİN ERGUN (Muğla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Esasında, daha önce yine Bakanlık yetkilileriyle görüştüğümüzde ifade etmiştik, bu sadece ve sadece Muğla ve Aydın'daki bir problem değil yani topyekûn Menderes havzasıyla alakalı tedbir alınması lazım çünkü kirlilik sadece Aydın ve Muğla'da -sonuç orada olduğu için, görüntü öyle olduğu için- orayla alakalıymış gibi görünüyor ama yani su çıkan yerden, Afyon Dinar'dan, su çıkan yerden başlayarak topyekûn bir havza planı yapılması şart. Çünkü Uşak'taki dericiler veyahut da diğer bölgelerdeki, efendim, fabrikalar vesaire, bütün bunları düşündüğümüz takdirde, Muğla ve Aydın'daki kirlilikten belki daha fazla o bölgede kirlilik oluşturuyor bunlar. Dolayısıyla bölge bazlı yani adı ne olur bilmiyorum ama "Büyük Menderes Havzası Koruması" gibi bir adla topyekûn bir yaklaşım şart.

Ayrıca, maden faaliyetleriyle ilgili -herhâlde sadece çok kısa bir alanla ilgili dile getirdiniz, sizin koruma alanı içerisinde olan bölgeyi dile getirdiniz- esasında Beşparmak Dağları baştan sonra talan ediliyor. Yani Çine Çayı'ndan itibaren Bafa Gölü'ne kadar bütün dağ talan ediliyor. Yani bilmeyenler açısından söyleyeyim: Farklı bir jeomorfolojisi var bu bölgenin, kaya oluşumları var; esasında turizme kazandırılması gerekir, inanılmaz güzel, dünyada ses getirecek bir turizm faaliyeti olabilir. Kaya oluşumlarını Sayın Başkanım da biliyor, bütün o bölgenin yani o dağ olduğu gibi maden faaliyetleriyle hem insanımızı tehdit etmeye başladı, insanımızın sağlığını tehdit etmeye başladı -çünkü kanser vakaları çok arttı bu tozlaşmadan hareketle- hem de çevreyi, doğayı katletmeye başladı. Yani sadece Bafa Gölü'yle alakalı değil oradaki kirlilik, topyekûn bir kirlilik söz konusu. Dolayısıyla, oradaki faaliyetleri genişletmek gerekir diye düşünüyorum. Belki kanuni bir düzenleme gerekecek galiba çünkü son arkadaşımız bu Kabahatler Kanunu'yla ilgili belki bir değişiklik mi yapmak lazım yani statüyü değiştirmek gerekiyor herhâlde bu kirlilikle alakalı, onu bir inceleyip bakmak lazım diye düşünüyorum.

Daha sonra tekrar söz alırız Başkanım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

Buyurun Ertuğrul Bey.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Bakanlık yetkililerine ben sunumları için teşekkür ediyorum. Şimdi, sayın milletvekilimiz, tabii, bölgeyi bizlerden gayet iyi biliyor. Şimdi, bu Bafa Gölü'nün doğu kıyısında Beşparmak Dağları'nın olduğu bölgede yakın zamanda X firmasının bir maden ocağına, maden tesisine çok yüksek bir kapasite artışı verilmiş ve ardından da bölgedeki -zeytin ağaçları- çiftçilerimizin, üreticilerimizin dava yoluna gitmesi neticesinde de yine bildiğimiz kadarıyla Aydın 2. İdare Mahkemesinde bir iptal kararı verilmiş. Şimdi, bu ÇED izinleriyle ilgili Genel Müdürlüğümüzün bu kadar hassas olan bir alanda, insan sağlığını bu kadar tehdit eden ve tabiat anlamında bir zenginliğimizi oluşturan bir alanda böyle önüne gelen belgeleri çok detaylı araştırmadan hemen bir artışa gitmesi çok kabul edilebilir bir şey değil, işin doğrusu.

Sayın milletvekilimiz de ifade etti. Şimdi, bölgede kanser vakalarında çok ciddi artışlar var. Şimdi, burada kuvars, kuvarsit gibi insan sağlığını tehdit eden madenlere hemen bu kadar çok yüksek kapasite artışlarının verilmesi Bakanlığın meseleye olan hassasiyeti konusunda ciddi -işin doğrusu- kaygılar oluşmasına sebebiyet veriyor. Yani bu konuyla ilgili sizlerden eğer önünüzde böyle bilgiler varsa detay almak isteriz doğrusu. Yani neden o ÇED artışına, kapasite artışına gidildi? Neden idare mahkemesinde burada zeytin ağaçlarıyla ilgili bir tehdit görüldüğüne dair bir iptal kararı cihetine gidildi? Yargılama safhası hangi aşamada? Bakanlığınızın bu konudaki savunmaları nedir? Bu savunmalarınız buradaki yaptığınız sunumunuzla örtüşüyor mu? Yani bu konularla ilgili sizlerden detaylı bilgi almak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun Baran Bey.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, biz, biliyorsunuz yerinde incelemede de bulunmuştuk. Şimdi, açıklamaların çok kısıtlı bir alanla ilgili olduğunu açıkçası ben de düşünüyorum çünkü Bafa Gölü sebep değil, sonuç. Yani sebep, Menderes'in getirdiği atıklar. Biz yerinde yapmış olduğumuz incelemede de bunu tespit edip tutanaklara geçirmiştik. Açıkçası bu şekilde bir değerlendirme yapılması gerektiğini, çok önem arz ettiğini belirtmek istiyorum. Burada da tutanaklara geçsin istiyorum.

Bazı konular var, döndür dolaş sürekli aynı şeyler konuşuluyor. Örnek veriyorum, balık çiftliklerinin kirliletiliğiyle ilgili. Bizim yerinde yapmış olduğumuz incelemelerde genel olarak kanaatimiz balık çiftliklerinin kirliletilici çok fazla faaliyette bulunmadığı

yönündeydi açıkçası çünkü bunların "kirlilik" diye adlandırılan atıkları aslında gölü besleyici noktasında bir kanaat de oluştu bizde. Tabii ki bunun uzmanı değiliz ama bu kanaat de oluştu.

Bireysel hayvancılıkla ilgili zaten zor ekonomik ve çalışma koşulları olan bir bölge. Hani bunlara zaten çok bir şey yapılamayabilir. 3 mahallenin kanalizasyonu noktasında burada bölgenin koruma alanında kaynaklı bazı uygulamalar yapılamıyor. Serçin'de galiba kanalizasyon yapılmış ama toplanamıyor. Diğerleri direkt foseptikle oluyor ama Serçin'de kanalizasyon var ama bağlantısı yok diye bilgi aldık. Bölgenin dar alanıyla ilgili şu yorumun önemli olduğunu düşünüyorum, özellikle de bunu söylemek istiyorum. Yine buradan çözilemeyeceğini öngörerek söyleyeceğim ama madencilik. Şimdi yöre halkı orada yaşayanların söylediği şey, madencilik tozuma yoluyla zaten birçok üretimi engelliyor, sorun çıkartıyor ama esas yağmur yağdığında -şimdi, orası çok meyilli bir yer yani çok dik yerlerde çalışılıyor- o asit yağmurlarla beraber aşağı iniyor, göle ulaşırsa gölü kirliliyor, ulaşmazsa toprağı kirliliyor, yer altına karışıyor. Bu asidik madde hem ölümcül hem de gerçekten zaten bu maddeden fayans, seramiklerin arasına yapışkan derz gibi, mermer falan öyle şeyler yapıyorlar. Yani böyle çok yapış yapış bir malzeme. Benim anladığım kadarıyla çok değerli bir malzeme olduğunu da düşünmüyorum madencilik açısından, hele hele oranın değeri ve geleceği düşünüldüğünde paha biçilmez bir yerde çok düşük paha biçilir madencilik izinleri. Buna kesinlikle bölgesel olarak bir çözüm getirilmeli, daha değersiz bölgelerde de bu madenler çıkarılabilir diye düşünüyorum. Hele hele orada o gölün yamacına bakan yerlerdeki madenler hem görüntü hem de o yağmurlarla ve rüzgârla taşınması yönünden bölgeye çok zararlı olduğunu düşünüyorum. Özellikle madencilikte sizin yapmış olduğunuz denetimlerin daha lokal olduğunu anlıyorum anlatılarınızdan. Bunun daha geniş değerlendirilmesi ve her türlü hava ve iklim koşuluna göre çevresel faktörlerinin de değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

Söz almak isteyen başka vekilimiz...

Ben de aldığım notları sizinle paylaşmak isterim. Çevreyle barışık bir yaklaşım, bir strateji, bir politika izlenmesi gerekiyor; her bir Bakanlık için söylüyorum bunu çünkü orada yaşayan, yüzyıllardır yaşayan insanlar var, bu insanların da çok kısıtlı ve dar gelir kaynakları var. İşte, azıcık toprağı var, oradan zeytin alıyor, bireysel çok az balıkçılık yapıyor, çok da az -sizin de belirttiğiniz gibi- hayvanla da hayvancılık yapıyor. Şimdi, bunların da dengesini kurmak gerekiyor. Aldığımız şikâyetlerin başında yani çevreyi korumak adına, tabii, ekonominin de devamlılığı adına bazı adımlar atılmış ama iki yıldır da balıkçılık kooperatifinin ihalesi açılmadığı için balıkçılık yapamıyorlar. Tarım Bakanlığını ilgilendiriyor sanırım, bunun da ivedilikle çözülmesi gerekiyor çünkü çok önemli bir gelir kaynağından hem köylüler hem de Türkiye mahrum kalıyor çünkü dünyada tek olan oradaki yılan balığının ihracatı bu yüzden yapılamıyor ya da vergisi ekonomiye katılmıyor çünkü kaçak avlanma söz konusu oluyor. O yüzden ivedilikle bu sorunun çözülmesi gerekiyor.

Diğer tarafta, pirina ve karasu akıtılmadığını söylediniz göle fakat bunun tam tersi köylülerden aldığımız, vatandaşla bire bir yaptığımız görüşmelerde bunun böyle olmadığı bilgisi bize geldi. O yüzden denetimlerin habersiz yapılması çok çok önemli. Bize verilen, köylülerden aldığımız, orada yaşayan insanlardan aldığımız bilgiler, denetimlerin, haberinin arka kapılardan kulaklara fısıldayarak yapıldığı, o yüzden balıkçılık tesisleri de dâhil olmak üzere tesislerin denetime hazırlıklı oldukları bilgisi bize geldi. Doğru mudur, değil midir, bilmiyoruz. Biz, yerinde incelemede aldığımız bilgileri sizlerle paylaşıyoruz.

Sayın vekillerimiz birçok konuyu zaten anlattı fakat bu toplantının asıl amacı... 4 Bakanlığımızı, hem Bakanlarımızı hem de tüm bürokratları kutluyorum, teşekkür ediyorum. Hepsi seferberlik hâlinde bölge için bir şeyler yapma gayretinde ve çabasında ama problem bir koordinasyonun, paylaşımın ve iş birliğinin olmaması. Her bakanlık kendi bakış açısıyla bir şey yaptığı zaman birinin aldığı karar diğerinin aldığı kararı etkiliyor ve bazen bu karmaşık durumda hiç karar almamak ve yasaklamak en kolay çözüm oluyor ama bir sorunu yasaklayarak da çözemiyoruz. O yüzden, Komisyon olarak biz bu toplantıyı neden yapıyoruz? Bu koordinasyonun, iş birliğinin ve paylaşımın gerçekleşmesi için ve konuya bütünsel, alansal ve bölgesel yaklaşımın sağlanması için. Bu toplantıda -tutanaklara geçmesi adına sayın vekillerimizin de belirttiği gibi- bakanlıklar kendi aralarında bir koordinasyon toplantısı yapıyor mu? Yapmıyorsa bölge adına böyle bir koordinasyon kurulu kurulması mümkün mü? Diğer taraftan, bölgeye alan yönetimi tesis edilmesi söz konusu mu, konuşuluyor mu, mümkün mü? Çünkü bazı konular yerel yönetimin dâhilinde, bazı konular il özel idaresinin, bakanlığın, kaymakamlığın uhdesinde, zaten iki tane ayrı şehirden söz ediyoruz ve bölgeyi etkileyen 10 ayrı ilden bahsediyoruz. O yüzden, ricamız, önerimiz böyle bir alansal, bütünsel yaklaşımı da gündeminize almanız. Daha çok notlar var ama hızlıca diğer kurumları da dinlersek.

Ben sözü şimdi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdür Yardımcısı Fatih Dumanlı'ya veriyorum...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAKUP KARAASLAN - Sayın Başkanım, ben de söz alabilir miyim?

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAKUP KARAASLAN - Tabii, bize söz geldiğinde söyleyeceğim ama özellikle bu havza yönetimiyle ilgili Büyük Menderes Nehir Havzası Yönetim Planı var, birazdan onu arz edeceğim. Bütün havza bazında suyun miktar ve kalitesinin korunması, sürdürülebilir kullanımının temini için havza kurulları ve il su kurulları oluşturuldu. Bu 29 Kasım 2023 yılında oluşturuldu ve buralarda bu planların takibi, işte bu tip sorunlar masaya yatırılıyor. İl su kuruluna bütün kurumlar katılıyor, bu kurumlar bu sorunları gündeme alıyor. Eğer orada çözülmezse havza su kuruluna, orada da çözülmezse Sayın Tarım Orman Bakanımızın Başkanlığında, diğer bakanların, bakanlıkların, bakan yardımcılarının katılımıyla Ulusal Su Kurulu toplantısında gündeme getiriliyor, çözüm oluşturulmaya çalışılıyor.

Detay konuları sıra geldiğinde arz edeceğim efendim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

Biz bu bütünsel yaklaşımın tüm konular bazında olması taraftarıyız, o yüzden gündeme getiriyoruz.

METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkan...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun.

METİN ERGUN (Muğla) - Kurul oluşturulmuş ama hem Menderes kirlenmeye hem de Bafa Gölü kirlenmeye devam ediyor, meselenin özü o. Bu toplantının amacı da bu zaten yani alt komisyonunun kurulma amacı da buydu. Yani kirlilik devam ediyor dolayısıyla kirliliğe yönelik Bafa Gölü'nü ve Menderes'i kirlüten unsurlara yönelik neler yaptınız? Onu merak ediyoruz açıkçası.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAKUP KARAASLAN - Birazdan arz edeceğim efendim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Artık ülkelerin en değerli kaynağı su yani ben de Adana Vekili olarak bir tarım bölgesini de temsil ediyorum ve susuzluk çağında tarımın en büyük problemlerinden biri. O yüzden, iç sularımıza, akarsularımıza, her çeşit suyu muza sahip çıkmamız gerekiyor yani hem miktar açısından hem temizlik açısından. Bu Komisyonun yaklaşımı sadece gölün kirliliğiyle de ilgili değil. Biraz önce maden ocaklarından bahsettik, maden ocaklarının göle yakın olmaması bir sorunu bertaraf etmiyor çünkü orası inanılmaz -Sayın Vekilimin de bahsettiği gibi- önemli bir turizm değerine sahip. Metamorfik kayalardı, değil mi? Çok özel bir kaya oluşumuna sahip ve dünyada çok tercih edilen bir doğa yürüyüş rotası.

Şimdi, maden ocaklarına baktığımızda, tabii ki yer altı değerlerimizi yer üstüne çıkaracağız ve ekonomiye katacağız ama bunu doğayla ve yöre halkıyla barışık şekilde yapmamız lazım. Şimdi, baktığımızda, maden ocaklarının lisans alanı antik kentleri de kapsıyor, bu da tabii vatandaşta tedirginlik yaratıyor. Yani şu anda Kültür Bakanlığımız önemli bir kaynak aktarımıyla orada çok önemli bir kazı çalışması yapıyor ve çok değerli Herakleia Antik Kenti'ni yer altından yer üstüne çıkartıyor. Şimdi, bütün o kent bir maden ocağının ya da birkaç maden ocağının lisans alanında, bu da tabii ki tedirginlik yaratıyor. Bu konularda bizim net olmamız lazım. Yani Bakanlıklar arası çakışan konular var, o yüzden biz de "Bütünsel yaklaşım ve merkezî şekilde yetkinin tek bir yerde toplandığı bir oluşum bölge için olabilir mi?" diye düşünüyoruz.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Çok kısa ben de katkı sağlayabilir miyim?

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Tabii, buyurun.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Kıymetli Başkanım, çok değerli fikirler ifade ettiniz, önerileriniz çok kıymetli. Burada sorunun temeli şu: Kirlüten ile denetleyen aynı birim olmaz yani bu bir yönetim anlayışına aykırı. Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı; kirlüten yani -kirlüten derken bürokrasimizi kastetmiyorum- yaptığınız faaliyet, verdiğiniz izinler, şehircilik faaliyeti doğayı kirliliyor ama denetleyen, buna hassasiyet taşıyan birim aynı Bakanlık. Yani bu Ekonomi ve Maliye Bakanlığının aynı yerde olması gibi, harcayanla toplayan aynı yerde olmaz. Bu, yönetim ilkelerine aykırı bir defa yani işin kökünü çözmek açısından, hani kayıtlara girmesi açısından ben bunu ifade etmek istiyorum. Bir defa, Çevre ve İklim Bakanlığı ve şehirciliği ayırmak lazım yoksa arkadaşlarımız her gün toplantı yapsalar, sabah iş yerlerine gitmeden evvel "Ya, bir saat bir çay içip ne yapalım?" falan diye baksalar da böyle kendi aralarında toparlayamazlar işi çünkü aynı Bakanlığın içerisinde. Az önce ifade ettim, ÇED İşletme Genel Müdürlüğü izin veriyor, aynı Bakanlık dönüp kirlilik denetimi yapıyor yani olacak iş değil. Bunu birbirinden bağımsız bakanlıkların yapması gerekiyor. Bunun da kayda düşmesi açısından fikrimi beyan etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Sayın Başkanım, müsaadenizle vekillerimizin sorularına çok kısaca cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Çok kısa, diğer bakanlıklara da zaman kalsın.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Bizim Bafa Gölü havzasını özel çevre koruma bölgesi ilan edelim, daha bütüncül bir koruma yaklaşımı edinelim diye bir kurgumuz oldu, hatta kurumlara buna yönelik bir görüş de ilettik ama çok fazla koruma kalkanı olması sebebiyle, bir kavram kargaşası ve yetki karmaşası sebebiyle çok uygun görülmedi. Alan Başkanlığı noktasında tabiat parkı, doğal sit, arkeolojik alanlar, turizm alanı olan yerlerde alan başkanlığı olması uygun olabilir, tıpkı Kapadokya gibi. Kapadokya'da çok fazla koruma kalkanı var, arkeolojik alanlar, kentsel, tarihî alanlar, doğal sit alanları, ören yerleri, özel çevre koruma bölgeleri gibi. Tüm bu koruma statülerini tek bir başkanlıkta, özel bütçeli, yerinde çözüm... Aydın ve Muğla'da belki böyle bir yapılanma olabilir. Biz şu anda Kızılırmak deltası için Samsun'da bir alan başkanlığı çalışıyoruz Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü uhdesinde, yetkisinde. Kapadokya Alan Başkanlığı ve Bursa Uludağ Alan Başkanlığı Kültür ve Turizm Bakanlığının yetkisinde. Tabii, alanın koruma statüsüne göre farklı bakanlıklarda yetkiler ve koordinasyonlar olabiliyor.

Bunun yanı sıra, madencilik konusunda da özellikle Beşparmak Dağları'nda yaklaşık 10 tane çok büyük ruhsat alanı olan sahalar var sit alanının dışında. Tabii, bu sahaların belki otuz yıl önce, kırk yıl önce ruhsatları alınmış, alınırken de çok büyük alanlar çizilmiş. Çalışma alanları da içerisinde daha küçük, daha lokal alanlar. Tabii, ruhsat alanları olduğu için çalışma alanlarını belli sürelerde büyütmek istiyorlar, ÇED Genel Müdürlüğümüz de mevzuat kapsamında bunu değerlendirip gerekli izinleri verebiliyor.

Ceza noktasında da tabii, mevzuata uygun işleme, çıkarma faaliyeti olmadığı takdirde ceza uygulanıyor. Yani madencilik faaliyetleri aslında orada bir lobi hâline de gelmiş. Tüm büyük seramik firmaları, bu kuvars ve kuvarsit taşları, özellikle seramiğin sertliğinin sağlanması -Enerji Bakanlığından arkadaşlarımız daha iyi ifade ederler- üstündeki sırlarından ve aderansının daha sağlam olmasına yönelik kuvarsın çok kıymetli olduğunu ve tüm büyük firmaların da burada sahalarının olduğunu ve büyük bir lobi oluştuğunu biliyoruz. Biz bu yönde sürekli böyle bir baskı da hissediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun Fatih Bey.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim, değerli hazırun; hepinizi Bakanlığım adına, MAPEG Genel Müdürlüğü adına saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanım, tabii, konu madencilik üzerinde, büyük bir yoğunlukla ifadeler söz konusu. Biz de MAPEG Genel Müdürlüğü olarak konu da madencilik olunca madenciliği savunabileceğimiz altyapıyla geldik. Bizim mevzuatsal kısımlarımızla ilgili kısa bir bilgilendirme yapmak istiyorum müsaade ederseniz. Bizim özel izin alanları, sit alanları veya koruma alanlarıyla ilgili yapmış olduğumuz madencilik faaliyetini ne şekilde yürüttüğümüze dair kısa bir bilgilendirme yapmak istiyorum müsaadenizle.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - "Mevzuat" deyince ben biraz geriliyorum.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Sayın Başkanım, şu açıdan söyledim: Evet, her bakanlık gibi Bakanlık olarak bizler de tabii varlıklarımızı, sit alanlarımızı, doğamızı korumamız gerektiğinin farkındayız fazlasıyla.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Yok yok, hayır. Çok karmaşık olacak, anlamayacağım diye endişem oluyor, o yüzden.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Yok, ben kısa ve net bir şekilde anlatacağım.

Tabii, biz de Bakanlık olarak Sayın Bakanımızın da sürekli söylemiş olduğu "Önce insan, sonra çevre, sonra katma değerli madencilik." düsturuyla hareket ediyoruz, buna göre faaliyetlerimizi yürütüyoruz. Bu konuda da 3213 sayılı Maden Kanunu'muza göre iş ve işlemlerimizi yürütüyoruz.

Şimdi, bizim Maden Kanunu'muzun 7'nci maddesinde, 7/1 maddesinde şöyle bir cümlemiz var... Maden ruhsatları ihale ve ilk müracaatla veriliyor. Madde 7/1'de diyor ki: Diğer bakanlıkların görüşleri doğrultusunda Sayın Bakanımızın onayıyla kısıtlama, madencilik faaliyetlerine kapatma getirilebilir.

7/2'de diyor ki: Özel çevre koruma bölgeleri, millî parklar, yaban hayatı geliştirme, doğal sit alanları, arkeolojik sit alanları, askerî yasak bölgeler, bunlar tescil edildiği zaman veya tescil edilmeden önce Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün görüşü alınarak koordinatlarıyla birlikte bildirilmesi gerekiyor." Bize bildirildiği zaman bu koordinatlarla birlikte, biz sistemimize bunları işliyoruz, özel izinli alan olarak nitelendiriyoruz, madencilik faaliyetleri yapılacağı zaman bunları dikkate alıyoruz.

7/3 diye bir maddemiz var, bu 7/3 maddemizde diyor ki: Eğer özel izin alanlarına tekabül ediyorsa ruhsat başvuruları ruhsatlandırmayı yaparım ben, sen ilgili kurumdan gidip, izin alıp gelersen süreci devam ettiririm, faaliyetlerini devam ettiririm.

7/3 maddemizde stratejik kritik olan bazı koruma alanlarımız söz konusu. Bunlara biz kendilerine bir yıl süre de versek arkeolojik sit alanına veya askerî yasak bölgeye "Git, bir yıl içerisinde ilgili kurumdan izin al, gel." desek de tabii, orada herhangi bir kazı faaliyeti ya da herhangi bir işlem yapılması mümkün değil. Biz 7/1 maddemizdeki "Bakan oluruyla kısıtlama getirilir." cümlesine atıfta bulunarak biz bu sahalarımızı, bölgelerimizi belirledik. Bizim sistem kayıtlarımıza ilgili bakanlıklarımız tarafından iletilmiş 7/2'deki özel alanları biz koruma alanları olarak sistem kayıtlarımıza işliyoruz ve bunlara madenciliği kapalı alan hâline getiriyoruz bize bildirildiği ve görüşümüzün alındığı sürece. Eğer bize bildirilmemiş ve biz bir madencilik faaliyeti yürütülmesine izin vermişsek, eğer yedi yıl boyunca burada 4'üncü grup bir maden arama başlamış, madenci yedi yıl boyunca yatırımlarını yapmış, altyapısını kurmuş, rezervini tespit etmiş, tesisini kurmuş, işletmeye geçmiş, üretime geçmiş aşamasında bir yerde sit alanı ilan ediliyorsa 7/7 maddemizde diyor ki: Benim görüşüm alınsın, ben oradaki ruhsat sahamla ilgili gerekli bilgilendirmeleri sana yaparım. Mümkün mertebe maden ruhsatının dışındaki bir alana taşınabiliyorsa taşınınsın, yapılabilirse, iki faaliyet bir arada yürütülebiliyorsa, yok yürütülemiyorsa eğer madenin buradaki kazanılmış haklarının korunmasını istiyoruz. 7/7 maddemiz de bunu söylüyor. Mevzuat açısından bağlı olduğumuz hususlar bunlar. Ruhsat sahibinin kazanılmış hakları, yatırım güvencesi ve ruhsat hukukunun sağlanmasına yönelik alınmış kararlar bunlar.

7/1 maddesi kapsamında izin alınamayacak sahalar, ilgili bakanlıklar bize bildirildiği zaman biz bunları kendi sistemimizde işliyoruz. Bunlar neler? Birinci derecede askerî yasak bölgeler, tabiat parkları, yaban hayatı geliştirme alanları, nitelikli doğal koruma alanları, korunması gerekli kültürel varlıklar, özel çevre koruma bölgeleri, tabiat koruma alanları, kültür, turizm koruma geliştirme bölgeleri, Kıyı Kanunu'na göre korunması gereken alanlar, kesinlikle korunacak hassas alan, millî parklar, birinci derece doğal sit alanları, birinci derece arkeolojik sit alanları, normalde mevzuatımız bunları özel izin alanı olarak nitelendirip ruhsat müracaatına cevaz verirken, "Bir yıl süreyle git ilgili kurumlardan izin al." derken biz 7/1 maddemiz kapsamında bakan oluruyla buraları tamamen madencilik faaliyetine kapatmış durumdayız. Eğer ilgili kurumlar bu alanları bize bildirmişse biz bu alanlarda şu anda ruhsat, madencilik faaliyeti yaptırmıyoruz.

Biz, Sayın Başkanım, bu konuya tabii yeni gelen yazıyla müdahil olduk, Bafa Gölü ve Latmos bölgesiyle ilgili madencilik faaliyetleri anlamda bir çalışma yaptık. Elimizde ne var, ne yok onları arz edeceğim size müsaade ederseniz.

Bizim Bafa Gölü'ne müdahil olma sürecimiz 2024 yılında Çevre ve Şehircilik Müdürlüğümüzün ve 2025 yılında 24 Milas Bafa Gölü Doğal Sit Alanı Projesi kapsamında bize bazı alanlarda sürdürülebilir koruma alanı, bazı alanlarda nitelikli doğal koruma alanı, bazı alanlar da kesin korunacak hassas alan olarak bize bildirdiler. "Bu proje kapsamında biz buraları tescil ettireceğiz. Ne düşünüyorsunuz?" gibisinden kurum görüşümüzü sordular. Biz de sistem kayıtlarımızı incelediğimizde burada, değerli hazırun, arkadaşlar da bahsettiler, feldspat ve kuvars, kuvarsit sahalarından oluşan 6 tane işletme ruhsatı olduğunu tespit ettik ve Muğla Valiliğimize az önce bahsetmiş olduğum maden mevzuatı kapsamında bunlar yürüyen ruhsatlar, aktif ruhsatlar, kazanılmış hakları var, değerlendirmemizi buna göre yaparak tekrar tarafımıza bilgilendirilmesi, diye kendilerine bir cevap verdik. Biz ama kesin korunacak hassas alanı, 15 bin hektarlık bir alan gönderdiler arkadaşlar bize Muğla Valiliğimiz, kesin korunacak hassas alanlarımızı, sürdürülebilir koruma alanımızı, nitelikli doğal koruma alanımızı, sistem kayıtlarımıza işledik, potansiyel koruma alanı olarak da nitelendirildik. Bize intikal etme sürecinden itibaren bu alanlarda madencilik faaliyeti kapsamında herhangi bir faaliyet, yeni bir faaliyete müsaade etmiyoruz. Tescillendiği zaman da tamamen madencilik faaliyetine kapatılacak bir alandır ama bizim orada çalışan ruhsatlarımızın ruhsat hukukunun korunması talebimiz var.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Fatih Bey, araya gireceğim çok özür dileyerek.

Tabii, siz daha net bilirsiniz, biz duyduklarımızla bir yorum yapıyoruz. Bize söylenen, şu anda Kültür ve Turizm Bakanlığımızın bayağı kaynak aktarıp kazı yaptığı alan bir maden işletmesinin ruhsat alanı, bu doğru mu?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Belki Kültür Bakanlığımızın da bunda şeyi var ama biz mücavir olarak gördük yani ruhsat sahasının içerisinde... Zaten bize bildirilmiş bir alan, biz oraya kesinlikle müsaade etmiyoruz.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ama "7/7" dediniz ya, kazanılmış...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Orada ruhsatımız yok şu anda ama ruhsatımız olsaydı eğer...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Yani bir çıkışma söz konusu değil anladığım kadarıyla.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Yani eğer olsaydı şöyle olabilirdi, o da oluyor, olmuyor değil, tabii, kültür varlıklarımız biz kazınca tespit ediliyor. Biz madencilik faaliyeti yaparken de çeşitli kültür varlıklarına rastlıyoruz. Taşınabiliyorsa Kültür ve Turizm Bakanlığımızla birlikte ortak çalışma yaparak taşınmasına yönelik bir süreç yürütüyoruz ama yeraltı şehri gibi bir yer olursa orada ortak bir karar alarak kamu yararı açısından bir karar veriyoruz süreçle ilgili.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Koruma altına alınıyor yani.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Evet, kesinlikle.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Tamam, teşekkür ederim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Bu, potansiyel alan olarak nitelendirdiğimiz 3 alanda daha önce çalışılmış ve rezerv tespit edilmiş veya bizim denetimlerimiz sonucunda iptal ettiğimiz bugün itibarıyla 18 tane de talepleri değerlendirilecek sahamız var, ruhsatlandırılmış değiliz ama 18 tane daha önce ruhsatı düzenlenmiş bir çalışma yapılmış. MTA'nın da burada çalışmaları var, rezerv bulamadığı için... O günün koşullarında fizibil olamayacağından dolayı işletilmemiş, terk edilmiş ve iptal edilmiş sahalarımız var. Bugün itibarıyla bize bu 18 sahaya ilgili talep gelirse ihaleye çıkılabilecek potansiyel bir kaynak olarak görünüyor.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ben tekrar net anlamak açısından, çünkü vekillerimizin de kafası karıştı... Bizim Komisyondan size yazı gelince, siz de kendi Bakanlığınız içinde yazışma başlattınız ve Aydın ya da Muğla hatırlamıyorum şu anda, valilikten "15 bin hektarlık kesin korunacak alan" cevabı geldi. Muğla mıydı? Bu da kayıtlarınıza alındı, doğru mu anlıyorum?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Sayın Başkanım, aslında Komisyonumuzun bize yazmış olduğu son yazıyla biz Dilekçe Komisyonunun bu konusuyla ilgili bilgilendirme sahibi olduk. Biz Dilekçe Komisyonunun sürecinden önce Muğla Valiliğimizin büyük ihtimalle Dilekçe Komisyonumuzun yapmış olduğu...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Yerinde incelemeden sonra...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - ...Enerji Bakanlığımızın dâhil olmadığı süreç içerisinde Muğla Valiliği tarafından bize 2024 tarihli yazılmış olan yazı aslında 2025 tarihli yazılmış yazının aynısı. Biz, 2024 tarihli yazıya bir cevap vermişiz ama ne hikmetse ulaşılmamış, bizim sistem kayıtlarımızda görünüyor bunlar. Aynı yazıyı tekrar "Bu yazımıza bilgi vermediniz." diye yazmışlar.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Sayın Başkan, bir ilave edebilir miyim?

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Genel Müdürlüğümüzün bahsettiği yazı, Genel Müdürlüğümüzün az önce bahsettiğim bilimsel araştırma yaparak koruma statüsünü ve alanını genişletme projemizle birlikte kurum görüşlerine çıktık.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Anladım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Bizim yazın sizlerle yaptığımız toplantı nihayetinde orada daha rijit bir koruma statüsü elde etmek amacıyla Muğla Valiliğimiz, İl Müdürlüğümüz marifetiyle tüm kurumlara bildirimde bulunduk "Biz buradaki koruma statüsünü yükselteceğiz." diye.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Bir faydamız var, ne mutlu bize.

Teşekkürler.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Evet, biz de bu yazıya istinaden konu hakkında bilgilenmiş olduk, onun üzerine çalışmalarımızı yürüttük Sayın Başkanım.

Bizim Bafa Gölü'yle ilgili sürecimizde 6 tane şu anda işletme ruhsatımız var. Bunlar kuvarsit, feldispat ve kuvars olarak nitelendirilmektedir. Latmos bölgesi içinde 700 hektarlık bir alanla ilgili Muğla Valimiz bize yazı sordu beraberinde Bafa Gölü'yle birlikte. Bu 700 hektarlık alana da baktığımızda az önce Bafa Gölü'nün potansiyel alanında kalan 6 tane ruhsatımızdan 2 tanesinin bazı ruhsat alanlarının bu Beşparmak bölgesiyle çakıştığını gördük yani yukardaki 6 tane sahamızın bazı uzantıları bize Valiliğimizin göndermiş olduğu koordinat alanlarının içerisindeki ruhsat alanlarıyla çakıştığını tespit ettik. Aynı zamanda Beşparmak, Latmos bölgesinde 2 tane de daha önce terk edilmiş, bugün itibarıyla talep edilirse ihale çıkabileceğimiz 2 tane de maden sahamız var ama ruhsatlı değil.

Şu anda bize Valiliğimizin iletmış olduğu koordinat alanımız bu şekilde. Bizim Bafa Gölü'nü nitelikli koruma, hassas alan olarak nitelendirmiş durumda, pardon nitelikli doğal koruma alanı olarak mavi kısım nitelendirilmiş durumda. Bafa Gölü'müz kesin

korunacak hassas alan olarak nitelendirmiş durumda. Mavi alanımızı nitelikli koruma alanı, yeşil alanımızı da sürdürülebilir koruma olarak nitelendirmiş durumda, sarı olan kısım da Latmos bölgesi olarak bize intikal etmiş, koordinat olarak intikal etmiş alanlarımız; şu anda bizim sistem kayıtlarımıza bu şekilde işlenmiş durumda, şu anda buraya herhangi bir müracaat olduğunda biz izin vermiyoruz bu yazıdan sonra.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Kültür Bakanlığının kazı alanı burada.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Orada ruhsatımız yok Sayın Başkanım, şimdi ruhsatları sisteme aktaracağım. Ruhsat alanımız bu şekilde Sayın Başkanım yani burada ruhsatlarımızın çoğunluğu nitelikli koruma alanında, mavi alanda 6 tane ruhsatımızın yer aldığı yer. Latmos bölgesinde 2 tane, bir işletme ruhsatımız var, işletme izni yok. Ortadaki sarı, kırmızı alanlarımız ruhsat alanlarımız, ortadaki sarılar işletme iznini, ÇED'ini, diğer kamu, kurum ve kuruluş izinlerini almış, görünür rezerv madenciligi tespit edilmiş ve bütün yasal mevzuatını yerine getirmiş bilfiil üretim faaliyetlerinde bulunabilecek alanları göstermektedir. Kırmızı olarak büyük görünen işletme ruhsat alanlarımız ise potansiyel rezerv alanları olarak görülmekte, ilerleyen zamanlardaki termin planına göre rezerv bittikçe kamu mülkiyet izinlerini alarak ilerleyebileceği ve yasal mevzuatlar kapsamında maden üretimi, işletme yapabilecekleri alanlar.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ya, siz anladınız mı?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Evet.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Sarılar şu anda kazılan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Evet, bizde şöyledir Sayın Vekilim: Maden Kanunu'nda madenler gruplara ayrılmış durumda, örnek vermek gerekirse 2 (b) dediğimiz mermer için 100 hektarlık maksimum bir alan verebiliyoruz, dördüncü grup dediğimiz metalik madenler, endüstriyel mineraller ve kömür dediğimiz gruba da 2 bin hektarlık alana kadar maden mevzuatı açısından ruhsat verebiliyoruz.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Burada ne kadar verebiliyorsunuz yani?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Biz ruhsatı verdikten sonra talep ettiği zaman bunları ya...

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Kuvars?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - 2 bin hektar maksimum verebiliyoruz ama buna 1.500, 700, 1.300, onların bilgi kartlarını da arz edeceğim Sayın Vekilim.

Biz arama ruhsatını veririz önce, yedi yıl boyunca çalışma yapar dördüncü grup endüstriyel mineraller, ponza için, arama yaptıktan sonra görünür rezerv hâlinde işletilebilir, fizibil bir kaynak hâline getirdiğini de madenci bildirirse ÇED izinlerini ve mülkiyet izinlerini, orman, mera, bütün izinlerini aldıktan sonra, GSM izinlerini aldıktan sonra kendisine işletme izni veririz, artık üretime geçebilirsin, deriz. Üretime geçtiği yıldan itibaren de her ürettiği ürün üzerinde devlet hakkını almaya başlarız.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Siz bu ruhsatları verdiğinizde bu koruma alanları yoktu, şimdi artık var, bunun üzerinden ne yapılacak noktasında aslında esas sorumuz bu yani artık var, ne yapacaksınız? Yani kazanılmış hakkı sarı alanlar...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - "7/7" diyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Sayın Vekilim, şöyle: Bize müracaatta, görüşte bulunacaklar, biz Bakanlık olarak uygun görüş vermiyoruz şu aşamada. Şu anda yeni bir...

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Ama hâlihazırda ruhsatı olanların...

METİN ERGUN (Muğla) - Faaliyette olan.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - "Faaliyette olan."

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Tabii bu şekilde gidiyor da Sayın Vekilim, tabii, madencinin kazanılmış haktan gelen hukuki, yasal bir güvencesi var, bunu mahkeme yoluyla alma yoluna da gidebilir, edebilir, edenler de var, böyle de bir süreç var yani.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Tabii, tescillendiyse mahkemeden alsa dahi o uygulamaya geçmez yani.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ama şunu da ifade ediyor Fatih Bey yani lisans bölgesi her yerinde, her noktasında fizibil değil maden ocağı için diyor, o yüzden doğru anlıyorum değil mi?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Doğru, evet.

SUNAY KARAMIK (Adana) - Lisansın bölgesinin geniş olması her yerinde kazı olacak anlamına gelmiyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Kesinlikle Sayın Başkanım.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Ama rezerv alanı.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Ama rezerv alanı.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Ki bu ruhsatlar çok eski ruhsatlar ve şu anda işletme iznini almış olan yerler sarı alanlar sadece.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Kaç yıllık?

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Otuz kırk yıllık yani olsa zaten şu ana kadar kazarlardı oraları.

METİN ERGUN (Muğla) - Yok, zamanı gelince kazıyorlar.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Metin Vekilim daha karamsar.

METİN ERGUN (Muğla) - Yani şöyle, çok özür dilerim, sözünüzü kestim.

Başkanım...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun, buyurun.

METİN ERGUN (Muğla) - Yani bakanlıklarla anlaşıyoruz, anlaşamama sebebimiz siz çerçeveyi çok dar tutuyorsunuz. Bize göre o çerçevenin o kadar dar olmaması lazım, çok daha geniş... Hem Menderes Havzası bakımından daha geniş hem de bu Bafa Gölü ve antik Latmos, Beşparmak Dağı açısından. Yani siz kesin korunacak alan veya işte benzeri bir ifadeyle korunacak alan içerisindeki 6 tane maden sahasından bahsediyorsunuz ama ben o dağda en az size 10 tane fabrika gösteririm; bırakın ocağı, tesisi, en az 10 tane fabrika. Dağ olduğu gibi talan ediliyor diyorum ve burası çok özel bir oluşum yani kaya oluşumu çok özel. Mesela şurası maden sahası, orası kazılmış maden sahası, orası aynı zamanda oradaki o beyazlık, oradaki kayalar da maden yani problem o. O kaya dediklerimiz maden esasında.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Parlıyor zaten, evet.

METİN ERGUN (Muğla) - Tabii, tabii, maden.

Yani dolayısıyla bakanlıklarla bu konuda anlaşıyoruz biz temel olarak ama söz aldığımıza göre bir de şeyi söyleyeyim, siz bahsettiniz Başkanım: Şimdi, bu Heraklia yani antik Heraklia, şimdiki adıyla Kapıkırı, gittik, köyü gördük, köy tarihî alanın üzerinde yaşıyor.

SUNAY KARAMIK (Adana) - Üzerinde kurulu.

METİN ERGUN (Muğla) - Yaşıyor mu, yaşamıyor mu, yaşamaya mı çalışıyor, onu bilemiyorum yani buraya yönelik bir çalışma var mı, yok mu, o köye yönelik bir şey var mı, yok mu yani Kültür Bakanlığından arkadaşımız var mı bilemiyorum aramızda.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Var.

METİN ERGUN (Muğla) - Yani açıkçası orada yaşayabilirler gibi geliyor bana. Yani bizdeki yasak anlayışı veya koruma anlayışıyla dünyadaki koruma anlayışının da ters düştüğü kanaatindeyim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Stratonikeia'da bu mümkün oldu.

METİN ERGUN (Muğla) - Tabii yani birçok yerde mümkün yani dünyada mümkün. Yani Hive'ye gidin, Hive'de tarihî şehrin içerisinde yaşıyorsun veyahut da Buhara'ya gidin yani aklıma geldiği için söylüyorum, tarihî şehrin içerisinde yaşıyor şehir. Burada bir köy o tarihî şehrin içerisinde nasıl yaşatılabilir? Belki yapı stokunu ona göre değiştirmek lazım diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL ZOR - Ben sunumumun içerisinde Sayın Vekilim, sizin sorularınıza da yanıt vereceğim. Evet, bizim için de bir problem Kapıkırı Köyü ancak, şöyle bir durumu var oranın: Kadastro geçmiş bir alan değil orası.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Değil, evet.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL ZOR - Dolayısıyla, Hazine mülkiyetinde görünen bir köy. Ben, şimdi haritalarıyla da size göstereceğim, 1900'lerde var olan yapılar ile 2000'lerde var olan yapıların sayısının ne kadar arttığını göreceksiniz çünkü alan artık turizm açısından önemli bir hâle gelmiş durumda. Dolayısıyla, düzenli olarak da izinsiz olarak yapılaşmaya konu olmuş bir alan. Altında çok güzel bir antik kent yatıyor, agorasının içinde bile izinsiz yapılmış, kullanıma açılmış yapılar var. Bizim için çok hassas bir konu, koruma dengesi ile kullanma dengesinin gözetilmesi gereken bir alan ve sadece bizim Bakanlığımızın yetki alanında değil, orası aynı zamanda hem doğal sit hem de tabiat parkı. Sadece bizim sit statümüzü değiştirmemiz alanı yaşanabilir bir hâle getirmeyecek ama ben yine sunumumun içinde değineceğim Sayın Vekilim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - O yüzden biz de hep "alan yönetimi", "bütünsel yaklaşım" diyoruz. Bir de çok fazla karar vericinin olması sıkıntı yaratıyor, belki tüm yetkilerin ve sorumluluğun tek bir mercide toplanması çözüm olabilir diye ilk aklımıza gelenler.

METİN ERGUN (Muğla) - Başkanım...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun.

METİN ERGUN (Muğla) - Teşekkür ederim.

Bir doktor randevum var, kusura bakmayın yani raporları daha sonra okurum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Tamam, teşekkürler.

Buyurun Baran Bey.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Şimdi, konuyu dağıtmadan gene madende kalayım ben.

Şimdi, bu maden noktasında Çevre, Şehircilik Daire Başkanımız Muhammed Bey... Şimdi, Muhammed Bey dedi ki: "Yeni bir başvuru olursa biz izin vermeyeceğiz."

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Doğrudur.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - "Yeni, artık biz plan yaptık, izin vermeyeceğiz." İşletme ruhsatı... Arama bölgeleri zaten belli ve bu onlarla ilişkili değil ama işletme ruhsatı noktasında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkili. Değil mi?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Özür dilerim Sayın Vekilim.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Buraya kadar doğru mu anlamışım?

Yani, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ruhsat verme noktasında yetkililerden biri, o izin vermedi mi ruhsat alınmıyor?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Tabii.

Sayın Vekilim, şöyle...

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - İşletme ruhsatı...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - İşletme ruhsatı...

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Ama arama izin belgesinin sizinle...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Hem arama izin belgesinde hem sondajlarda hem ruhsat sınırında hem de ÇED sürecinde Bakanlığımıza görüşe geliyor tüm maden sahaları MAPEG tarafından.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Tamam.

Şimdi, siz buna izin vermeyeceksiniz, bizim hedeflerimiz açısından düşünüyorum, mevzuatsal değil, artı bir, artık yeni bir alana izin verilmeyecek burada, değil mi?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Doğrudur.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Sayın Vekilim, zaten eğer burası bir koruma alanı ilan edilecekse, yayınlanacaksa zaten biz yasaklıyoruz, şu anda da zaten potansiyel alan olmasından dolayı...

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Yayınlanmış...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Şu an daha kesinleşmiş değil ama...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Sayın Vekilim, burası potansiyel alan, kurum görüşlerini aldık, onu tescil edeceğiz, tescil ettikten sonra ilgili kanun kapsamında zaten korunuyor, hiçbir şekilde müsaade etmiyoruz ama tescil sürecinde de şu anda da müsaade etmiyoruz.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Şimdi, bu, tam olarak ne durumda yani ben bunu anlayamıyorum. Yani, bu bir öneri mi, bu bir...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Statüsü ne, kafa çok karışık yani tabiat parkı, sit alanı....

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Yani ne şu anda? Yani, bağlayıcı bir şey mi şu anda?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Tabii ki, çok fazla koruma statüsü var.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Hayır, bağlayıcı bir şeyse o evrakı verin bana, ben dava açayım onlara, oradaki yürütmeyi durdurayım yani size kalmasına gerek yok.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Sayın Vekilim, zaten Maden Kanunu ile bizim kanunumuz, Kültür Bakanlığının da müşterek kullandığı 2863 sayılı Kanun, bu Kanun... Eğer bir alan koruma statüsüne sahip olduğu zaman, birinci derece, ikinci derece veya kesin korunacak hassas alan ilan edildiği zaman hiçbir şekilde madencilik faaliyetine izin verilmeyeceği noktasında net hükümler var kanunda ama Madencilik Kanunu'nda da...

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - İşletme izni olanlar dâhil...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Dâhil, "Durdurulur." diye ibaremi var.

Bazı madencilerle veya işte, MAPEG'le biz dava süreçleri yaşayabiliyoruz ama biz hem arkeolojik alanlarımızın hem kültür varlıklarımızın hem tabiat varlıklarımızın korunmasına yönelik bir alanı ya Cumhurbaşkanı kararıyla veya bakan oluruyla ilan ettiğimiz takdirde hiçbir şekilde alanda kazı, sondaj ve madencilik faaliyetine izin vermiyoruz.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Ne zaman olacak?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Yakın zamanda Sayın Vekilim.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Ne kadar?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Zaten şurası... Şöyle: Birinci derecede ve üçüncü derecede koruma statüsünde ama üçüncü derecede madencilik faaliyeti yapılabiliyor.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Üçüncü dereceye izin verilebiliyor.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - İzin verilebiliyor üçüncü derecede ama bölgenin hassasiyetinden dolayı ve bu toplantılar sonucunda ve öncesinde biz üçüncü derecede de müsaade etmiyoruz, şu anda değerlendirmiyoruz, bölge şu anda hassas, kritik bir dönemden geçiyor.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Evet ama yani madencilik sektörümüzü de rahatsız etmeyelim, o da ekonomimiz için önemli bir sektör. Yani, her kesimin çıkarlarını koruyarak soruna yaklaşımda bulunmak önemli.

Siz, bitirdiniz mi Fatih Bey?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Ben hızlı bir şekilde...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Rica edeyim, evet.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - İki üç sorum kaldı Sayın Başkanım.

Ben kısaca bilgi kartlarını koymuştum bu ruhsatlar ne zaman alınmış diye. İlk ruhsatı 1999 yılında vermişiz, bugün itibarıyla 15 kişi istihdam edilmekte. Tabii, bu direkt sigorta ama dolaylı yoldan burada 30 kişi de olabilir. Ülke ekonomisine 2023 yılında 124 milyon liralık bir katma değer sağlamış bir ruhsatımız, çakışmalı olan.

Yine, diğer bir ruhsatımız, 1985 yılındaki işletme ruhsatını düzenlemiştir. Şu an 3 kişilik bir istihdamı söz konusu. Ülke ekonomisine 20 milyon liralık bir katma değer sağlamış.

Yine, diğer bir ruhsatımız... Bu ruhsatlarımız ikinci derece risk grubunda yer alıyor, yirmi dört ayda bir denetlemesini yapıyoruz. 43 kişilik bir istihdamı var. 2023 yılında, ürettiği malzemeye göre, 50 milyon liralık bir katma değeri ülke ekonomisine sağlamış durumda.

Diğer bir maden sahamız, yine, 2000 yılında verilmiş, ekonomiye 5 milyon liralık bir katma değer sağlamış, 5 kişilik bir istihdamı var.

Yine, çakışan diğer bir sahamız ekonomiye 31 milyon liralık bir katma değer sağlamış ürettiği feldspat malzemesi karşısında.

Yine, diğer bir sahamız, bu geçen sene 2023 yılında faaliyette bulunmamış, 2001 yılında işletmeye geçmiş.

Bölgede hiçbir şekilde bir tesisimiz, zenginleştirme tesisimiz söz konusu değil. Söz konusu malzemeleri -feldspat, kuvars, kuvarsit- üreten madencilerimiz direkt iş makineleriyle malzemeyi alıp, kamyonları taşıyıp başka yere transfer etmektedirler. Herhangi bir metalik maden olmadığı için kimyasal bir malzeme kullanılması, çevreye kimyasal anlamda herhangi bir zarar vermesi söz konusu değil. Toz ve toprakla ilgili, evet, bir sorun olabilir ama burada mevzuatımızda ve çevre mevzuatımızda, bununla ilgili kapalı alanların olması gerektiğine dair hususlar yer almakta, biz de denetlemelerimizde buna dikkat ediyoruz kırma ve yükleme kısmıyla ilgili, Çevre, Şehircilik Bakanlığımız da bunun denetlemesini yapıyor. Mesela, Eczacıbaşı'nın orada bir ruhsatı var, söz konusu malzemeyi çıkarıp Bafa Gölü'ne yaklaşık 40 metre uzaklıktaki bir tesiste işlemlerini, zenginleştirmesini yapıyor. Yine, farklı bir yerde, 25 kilometrelik mesafede olan bir yerde zenginleştirmesini yapıyor. Burada çıkarılan malzemelerimiz kuvars ve kuvarsit madenleri; cam, seramik, beton, metal döküm endüstrilerinde kullanılır, içindeki silis oranına göre farklı alanlarda, sanayi kollarımızda ham madde girdisi olarak kullanılmaktadırlar. Bir de feldspatımız var yine orada üretimi yapılan; yine, seramik, boya, plastik ve kauçukta, özellikle cam yapımında kullanılan bir ürünümüz.

Biz, madencilik faaliyetleri yapıldıktan sonra, evet, ilk önce arama ruhsatını veriyoruz, sonra burada geliştirme, sondaj çalışmaları yapılıyor, sonra işletmeye geçiş yapıp üretimi yapıldıktan sonra da buranın rehabilitasyonunun yapılmasıyla ilgili bir sürecimiz var. Bizim sadece burada arz etmek istediğimiz konu: Çalışan ruhsatlarımız var, madencilik faaliyeti ülke ekonomisine önemli katkılar sağlayan bir sektör; sanayinin, savunmanın, her şeyin ham madde girdisi olarak kullanıyoruz. Cari açıktaki sıkıntılarımız var. Madencilik faaliyetlerimizin önündeki bürokratik sürecin azaltılması, mümkünse tüm bakanlıklarımızın iş ve işlemlerinin sorumluluk alanlarındaki işlemlerini beraber yürütebileceğimiz bir yapıya geçiş yapmak.

Teşekkür ediyorum, arz ederim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Biz teşekkür ederiz.

Şimdi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Başkanım, ben bu konuda 1-2 soru soracağım sadece.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Tabii ki, buyurun.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Cari açıktan ve tabii ekonomiye katkısından bahsettiniz, biz de isteriz elbette ekonomimizin bundan faydalanmasını ama bu maden şirketlerinin hepsi yerli mi? Yoksa çoğunlukla, benim gördüğüm kadarıyla, yabancı ortaklı, yabancı sermayeli şirketler oluyor; onunla ilgili bilginiz var mı?

Bir de, işte, ruhsatlandırma, işletme, vesaire, en sonunda kapama, rehabilitasyon dediniz. Ben, bugüne kadar maden ocakları açıldıktan sonra, gerekli kazılar, çalışmalar yapıp orada maden tükendikten sonra o bölgelerin kapandığını hiç görmedim, bilmiyorum var mı yani. Şimdi, şirketler "Biz bunun parasını baştan bakanlığa yatırıyoruz, onların ağaçlandırması lazım orayı." diyorlar. Ya, bu konuda bilgilendirir misiniz? Çok merak ettiğim bir şeydi bu konu, kapamayı kim yapıyor? Yapılmayınca bunun bir yaptırımı var mı? Kim denetliyor?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Şimdi, evet, biz ruhsat bedelinin, işletme ruhsat bedelinin yüzde 30'luk kısmını, her yıl ödenen işletme ruhsat bedelinin yüzde 30'luk dilimini "rehabilitasyon bedeli" diye emanet hesapta tutuyoruz. Üretim bittikten sonra, kaynak veya rezerv kalmadığı zaman buranın rehabilitasyonunu yapılmasını istiyoruz. Rehabilitasyon yapılmaması durumunda kanunumuz ve mevzuatımızla ilgili valilikler üzerinden rehabilitasyon veya mülkiyet durumuna göre ilgili mülkiyet sahibinin rehabilite etmesine yönelik bir çalışma yürütüyoruz. Rehabilitasyonla ilgili TÜRMEŞ diye bir projemiz var Sayın Vekilim, 2022 yılında başlattığımız bir proje ve bu projeye şu anda maden sahalarında... Evet, bugün genelde toplumun da çok sorduğu, sorguladığı bir husus olarak gördük biz bunu, "Maden sahalarının rehabilitasyonu yapılmıyor." düşüncesi yaygın. Biz bununla ilgili TÜRMEŞ diye bir proje başlattık 2022 yılında. "Türkiye'de rehabilitasyonu yapılmış maden sahaları" diye bir sistem kurduk ve şu anda rehabilite edilen sahaların tamamını internet sitemizde de yayınladık. "TÜRMEŞ Projesi" adı altında "sahanın öncesi" üretimden sonra ise "sonrası" diye "web" sayfamızda yayınlıyoruz. En son 20 ilde bu çalışmayı yaptık. Toplam ağaçlandırma sayısını... Burada çalışma olan sahalarımız da, Sayın Vekilim, bizim yerli şirketlerimiz... Tabii, maden mevzuatı şunu söylüyor; madencilik faaliyetleri anlamında Türk Ticaret Kanunu'na göre Türkiye'de kurulmuş bir şirket olma mecburiyetini şart koyuyor. Muhakkak Türkiye'de kurulmuş bir şirketin olması gerekiyor. Burada diğer maden sahalarımızda tabii, yabancı sermaye ortaklı şirketler falan var ama buradaki maden sahalarımız yerli maden sahalarımız.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Sayın Müdürüm, bölgede kuvars madeni, ağırlıklı olarak kuvarsit, bunlar herhangi bir zenginleştirme işlemine tabi tutulmuyor. Arama yapılıyor, ocağa alınıyor, götürülüyor yani ortaya toz talaş kalıyor. "Bunda bir sıkıntı yok yani oraya girersen üstün başın kirlenir." falan gibi yani öyle anladık.

Şimdi, ben bir rapor okuyacağım kendisine ve hazıruna, "Kuvars işçilerinde Silikozis Riski" başlıklı bir araştırma. "Bu çalışmada sodyum feldspat, potasyum feldspat ve kuvars içeren ham maddeleri çeşitli kırıcı ve öğütücü makinelerle değişik boyutlarda küçültülerek işleyen bir fabrikada..." Yani olay tanımımız bu; küçültüyorlar, götürüyorlar, herhangi bir kimyasala tabi

tutmuyorlar müdür beyin ifade ettiği gibi. Ben raporun sonuç kısmını okuyacağım. "Ortalama sekiz yıllık çalışma süresinde bile - bakın, çok kısa bir takvim, sekiz yıl- silikozis ortaya çıkabileceğinden tozlu ortamda çalışan işçilerin düzenli radyolojik ve solunum fonksiyon takiplerinin kesinlikle yapılması gerekir. Hastalık bir kez oluştuğunda tedavisi mümkün olmadığı için ortam toz ölçümlerinin sürekli takip edilmesi, işçilerin sigara ve tozun zararları konusunda eğitimleri korumada önemli bir faktör." Yani bu çok ciddi rahatsızlıklara, solunum yetmezliklerine yol açan bir hastalığa yol açıyor. Yani "Ortaya toz talaş böyle serpildi. Üstünüzü silkerseniz bir şey de olmuyor." falan değil yani bu, çok ciddi. Şimdi, burada ülkemizin önemli bir kaynağı olan madencilik alanındaki durum ile -Sayın Başkanım ifade etti- bu dengeyi bir şekilde bakanlıkların ortaya koyması lazım yani bu çok ciddi bir şey değilmiş gibi addetmek soruna çok basit bakmamıza yol açar. Yani konumuz insan sağlığı ve yani Bafa Gölü böyle "Sipariş verelim, bir tane daha Bafa Gölü gelsin." diye bir şey değil yani bu, bir tane var. Van Gölü bir tane var, Tuz Gölü bir tane var ve bunlar bu kadim topraklarda Cenab-ı Allah'ın bize bahsettiği zenginlikler. Bunları korumamız, ekonomik denge ile bu çevresel etkileri, bunları çok titiz ele almamız gerekiyor. Bu, siyasetüstü bir mesele yani. Burada farklı partilerde temsiliyetimiz olabilir, biz burada, bunun için de ben şahsım adına bu niyet ve saikle oturmuyorum yani tamamıyla bu ülkenin bir vatandaşı olarak hem onu koruyalım, insan sağlığımızı koruyalım, köylülerimizi koruyalım, zirai üretimimizi koruyalım, aynı zamanda da sanayi üretimimizi koruyacak tedbirleri alalım. Yani böyle çok basit algılanmaması gerektiği konusunda bir katkı vermek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Sayın Başkanım, Sayın Vekilim beni yanlış anlamış olabilir.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ben yeterli artık diyeyim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FATİH DUMANLI - Ben çevresel faktörler açısından mevzuatımızda... Kapalı alan içerisinde yapıldığından, tabii, biz maden sahalarını Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü olarak iş güvenliği, işletme güvenliği açısından denetliyoruz. Çevre, Şehircilik Bakanlığımız çevresel faktörler açısından denetliyor. İş sağlığı, güvenliği anlamında kişisel koruyucu donanımlar takıp çalışması, çalışacağı alandaki ona uygun kıyafetler giymesiyle ilgili de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın bilfiil denetimleri söz konusu. Bunların da yapılması gerekiyor tabii ki.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Sayın Müdürlüm, çalışanlar ve köylüler solunum maskesiyle mi dolaşacak yani oradan geçen herkes maske mi takacak? Verdiğiniz örnek işçilerle ilgiliydi.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Amaç hasıl oldu Vekilim.

Teşekkür ederim.

Şimdi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdür Yardımcısı Ebru Akyol Zor'a söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL ZOR - Sayın Başkanım, sayın vekillerim, saygıdeğer bürokrat arkadaşlar; ben şimdi alana kültürel açıdan, bizim gördüğümüz şekilde bir alanı tanıtmak üzere bir sunum hazırladım.

Yaklaşık yerini biliyorsunuz, Latmos bölgesi, Aydın ve Muğla ilinin yetki alanında kalıyor, Bafa Gölü'nün çevresini ve Beşparmak Dağları'nı kapsıyor. Bizim için prehistorik dönemden itibaren Roma ve Bizans dönemlerine de uzanan, 8 bin yıllık geçmişe sahip olan, üzerinde yaklaşık 250'nin üzerinde kaya resmi, arkeolojik yerleşim alanları, antik yollar, dinî yapılar, kaya mezarları, nekropol alanları yani mezarlık alanları ve kalelerden oluşan, çok fazla kültür varlığı bulunan bir alan. Alanda granit ve gnays kayalarından dolayı 500 milyon yıl öncesine dayanan metamorfik kayalar da mevcut. Buradaki kaya resimleri aslında insanlık tarihinin gelişimini yansıtan resimler, bizim açımızdan o anlamda önemli. Normalde hep kaya resimlerinde savaşlar, mücadeleler işlenirken bu alanda bayramlar, şenlikler, insanların mutluluğuna yönelik şeyler resmedilmiştir. Normalde düz olarak görülmüş olanlar erkek bireyleri, kalçası daha geniş olanlar kadın bireyleri temsil ederken daha yüksek olanlar insanüstü varlıkları yani tanrıları simgeliyor. Çok fazla olduğu için de bu alanın aslında ana bir kült alanı yani tapınma alanı olduğunu bize gösteriyor. Söz konusu alandaki bu kaya resimleri yaklaşık kırk yıl süren, Alman Arkeoloji Enstitüsünden Anneliese Peschlow başkanlığındaki bir heyet tarafından yapılan yüzey araştırmasıyla tespit edilmeye başlıyor. Bakanlığımızın izni ve koordinatörlüğü kapsamında kendisi 170'e yakın prehistorik döneme tarihlenen kaya resimlerini buluyor. Burada pınarlar, işlikler, harabeler, manastırlar gibi birçok kültür varlığını belgeliyor ve biz bütün çalışmalarımızı 2860 sayılı Kanun kapsamında Bakanlığımızca zaten koordine edip sürdürdük ve bu 170 kadar olan kaya resminin sayısını 250'nin üzerine çıkardık yani biz de tespitlerimizi yaptık. 2 ilin alanında toplam 93 tane arkeolojik sitemiz var sayın vekilim. Bunlardan 51 tanesi Aydın'ın yetki alanında, 42 tanesi de Muğla'nın yetki alanında kalıyor. Alan dışında 9 tane de tek yapı ölçeğinde koruduğumuz kültür varlığımız var alanda.

Renklendirerek hangi ilin kapsamına girdiğini göstermeye çalıştık. Kırmızı olanlar Aydın ilindeki birinci derece arkeolojik sitemiz, yeşil olanlar Muğla ilindeki birinci derece arkeolojik sitemiz. Ayrıca anıt eserleri de kendi içlerinde Aydın'da şurada, Muğla'da da bu tarafta olacak şekilde işaretlemeye çalıştık.

Herakleia Antik Kenti... Tutanaklardan bakarak hani bunun üzerine yoğunlaşmamız gerektiği için özeline indim ben birazcık. Herakleia 1989'dan beri birinci derece arkeolojik sit olarak koruma altında olan bir alan. Alan aynı zamanda doğal sit ve tabiat parkı. Bu alanda 2021'den itibaren Müze Müdürlüğümüzün koordinatörlüğünde, Profesör Doktor Zeliha Gider Büyüközler'in sorumluluğunda temizlik ve kurtarma çalışmalarına başlamıştık. 2022 yılında bu, Cumhurbaşkanımızın kararıyla büyüyen bir kazı statüsüne kavuştu ve on iki ay çalışmaları süren kazılardan oldu. Aynı zamanda biz, geçen sene "Geleceğe Miras Projesi" diye Bakanlığımızca başlatılan ve nitelikli olan kazı alanlarımızı kapsayan bir proje geliştirdik. Bu proje kapsamına Herakleia'yı da aldık. 2024 yılında Herakleia'da özellikle Roma Hamamı'na yoğunlaşarak kazı çalışmalarımızı yürüttük. Roma Hamamı'nın sıcaklık, soğukluk bölümlerini, Palaestra'sının kuzey ve doğusundaki Stoa'sını ve kuzey batısındaki doğu bölümünü kazarak çıkardık; çok da nitelikli, hamamın içinde, mozaikli alanlara denk geldik.

Şimdi, 2025 yılında da bu kazı çalışmalarımızı daha da genişleterek sürdürmeyi planlıyoruz. Bu kapsamda da yine Roma Hamamı'nı, Athena Latmia Kutsal Alanı'nı, Göl Kalesi dorik yapısını, Teras Duvarı I'ı, Güney Helenistik Kule, Kapıkırı Ada Manastırı, Göl Kalesi Sarnıcı, Agora, Güney Nekropolis, Liman Kapısı, Göl Kalesi çevresindeki kaya sığınaklarında kazı çalışmalarını yapacağız. Bunun dışında da Endymion Tapınağı, Göl Kalesi Roma Hamamı, Teras Duvarı I, Şeytan Deliği Mevkisinde restorasyon, konservasyon ve anastilosis çalışmalarını ve temizlik çalışmalarını planlıyoruz; bunları da 2025 yılında tamamlamış olacağız.

Alandan genel görüntüleri görüyoruz. Kazısı tamamlanan -devam eden daha doğrusu- Roma Hamamı'ndan ve çıkan mozaiklerden görüntü paylaşıyorum.

Şimdi, az önce vekilimin de söylediği gibi Herakleia Antik Kenti'nin üzerinde bir yaşam var ve oraya giden herkese ihtiyaçlarını dile getiriyorlar. "Biz burada basit onarım dahi yani binalarımızın boya badanasını dahi yapamıyoruz." diyorlar çünkü birinci derece arkeolojik sit olarak korunan alanlar sadece kazı yapılabilir alanlar. Mevzuatımıza göre, bu basit onarımı yapabilmeleri için biz sit statüsünü ikinci dereceye çevirebiliriz ama bunda da yapıların ruhsatlı olmaları yani yasal olarak kabul edilmiş olmaları gerekiyor.

Ben, şimdi sizinle harita paylaşacağım demiştim. 1900'lü yıllarda şu siyah olan yapılar var sadece sayın vekilim, 60'a kadar bu yapıların sayısı artıyor. Bizim sit ilan ettiğimiz 1989 yılında yöredeki mevcut yapılar bunlar. Normalde yani 89'dan sonra bizim yetki alanımıza girmiş demek oluyor. Öncesinde aslında Bakanlık olarak biz karışamayız demek oluyor. Sonra, 2000 yılında bu sayı daha da fazla artarak çoğalmış ve şimdi de zaten aynı kalabalıkla devam ediyor. Bu alanda şöyle bir problem var: Kadastro dışı alan. Dolayısıyla biz burada bir mülkiyet dönüşümüne de giremiyoruz. Zaten bu, bizim Bakanlığımızın yetkisinde de değil ama koordineli ilerlediğimiz için biz de bunu bir sorun olarak addediyoruz. Onun dışında, yasallıklarına ilişkin de herhangi bir belgeleme iletilmediği için ikinci derece arkeolojik sit ilan ederek basit onarımlarına izin veremiyoruz. Zaten esaslı onarımlarına hiçbir türlü izin veremeyeceğiz.

Alanda bizim sıklıkla rastladığımız tahribatların sebeplerinden biri de ne yazık ki definecilik, kaçak kazılar. Bununla ilgili bizim Kaçakçılık Dairemiz var, çok yoğun çaba sarf edip çalışıyorlar. Müze müdürlüklerimiz aracılığıyla kolluk kuvvetleriyle de iş birliğiyle kaçak kazılar tespit edildiği anda suç duyurusunda bulunuyoruz. Koruma bölge kurullarımız da gerekli kararları alıp konunun takibini yapıyor. Bunla ilgili kolluk kuvvetlerinin sıklıkla denetim yapıyor oluşunun tabii ki bir caydırıcılığı var ancak alan çok geniş olduğu için her köşesinde tabii ki denetimi tam olarak sağlaması beklenemiyor. Bu kapsamda halkı bilinçlendirmek adına yapmış olduğumuz eğitim toplantıları var; önce muhtarlarla, sonra halkla bilinçlendiriyoruz diye. Evet, geri dönüşleri olumlu ama yeterli değil yine de. Bu farkındalıkla ilgili hem iç hem dış paydaşlarla eş güdüm ve iş birliği toplantıları da yapıyoruz. Dediğim gibi, Kaçakçılıkla Mücadele Dairemiz özellikle müze müze gezip, halk toplantıları yaparak, köy kahvehanelerinde oturup halkı bilgilendirmeye yönelik toplantılar yaparak farkındalığı artırmaya çalışıyorlar.

Bölgedeki maden faaliyetleri bu alanda, evet, yine bizim için bir tehdit ama bizim alanlarımızla çakışmıyorlar. Zaten bizim mevzuatımız da bir alanın sit ilanı ile birlikte madencilik faaliyetinde bulunamayacağını hüküm altına alıyor. Her ne kadar hep birinci derece arkeolojik sit denilse de bir, iki, üç fark etmeksizin biz madencilik faaliyetine müsaade etmiyoruz. Bizim alanlarımızın şöyle de bir özelliği var: Yüzey araştırmasında hiçbir şey göremeyebiliyoruz ancak kazıldığında açığa çıkabiliyor. Öyle bir durumun tespiti hâlinde, kanun gereği bize bildirmekle de mükellef oldukları için genellikle de bu yükümlülüğü yerine getiriyorlar. Biz sit ilan ettikten sonra durdurmaya yönelik kararlar alıyoruz; bu kararlarımız davalık oluyor ve çoğunu kazanıyoruz. Devam etmemesi yönünde zaten MAPEG'le de biz iletişim hâlindeyiz. Mümkün olduğunca, biz zaten hiçbir zaman olumlu karar almıyoruz da davalarda da elimizden geldiğince savunup olumlu dönüşler alıyoruz.

Bizim alanımıza en yakın madencilik faaliyeti gösterilen alan Kormad Maden ve Esan Maden'e ait bu iki maden sahası. Sınırlarımıza çok yakınlar ancak sınırlarımızın içinde değiller sayın vekilim ve bu alanlarda yapılan madencilik faaliyetlerinin kültür varlığına zarar verdiğine yönelik herhangi bir tespit yok. Biz çünkü defaatle, her şikâyet üzerine yerine gidiyoruz; bizim alanlarımızda şu an için bir problem yok.

Bölgenin turizm ve ekoturizm potansiyeline katılmasıyla ilgili bir başlık vardı. Bununla ilgili de biz, yine Geleceğe Miras Projesi kapsamında, Herakleia Antik Kenti'nin olduğu yerde bir çevre düzenleme projesi hazırlıyoruz; kazıları tamamlanan alanları ziyarete açmak için yapmış olduğumuz bir şey bu. Bu hâliyle, kamunun dolaşımına açık, girişinde bir ziyaretçi merkezi olan, denetimli ziyarete sebebiyet verebilecek bir gezi güzergâhı diyebilirim; hem kontrollü hem de konforlu şekilde insanlar dolaşabilsinler diye yapılmış bir şey. Çalışmalara başlandı, nasipse yıl sonuna kadar onu da tamamlamış olacağız.

İş birliği, eş güdüm ve koordinasyon konusunda da alan, çakışan alan olduğu için bizim, Tarımın ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının yetki alanında kalıyor bu alanlar. Bizim Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığıyla bir protokolümüz var. Alan, çakışan alansa önce konuyu biz değerlendiriyoruz, nihai kararı almak üzere onlara iletiyoruz. Uygun görürlerse olumlu görüşle çıkıyor ama herhangi bir Bakanlığın olumsuz bir kanaati varsa konu olumsuz sonuçlanmış oluyor.

Bunun dışında Kapadokya...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Pardon, bir soru sorabilir miyim?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Tabii.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sadece Çevre ve Şehircilik Bakanlığıyla mı böyle bir protokolünüz var?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Evet, sadece Çevre Şehircilikle var çünkü 2011'de biz Tabiat ve Kültür olarak ayrıldığımızda hepsi tek elden yürüyorken...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Bütün Türkiye için geçerli, değil mi?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Tüm Türkiye için geçerli.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Peki, Tarım Bakanlığıyla bir protokol yapmayı hiç düşünmüyor musunuz?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Yok, onu ilgilileri kurum görüşü alacak şekilde kendileri takip ediyorlar Sayın Vekilim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Anladım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Böyle bir protokolümüz yok, olsa güzel olurdu tabii ki.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Evet, bölgede yapılan hayvancılık faaliyetleri turizmle çakışıyor çünkü.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Doğru, işte, turizmle çakışıyorsa bizim Yatırım İşletmeler Genel Müdürlüğümüzle koordineli yürütüyorlar, kültürel boyutuyla çakışıyorsa da bizim Genel Müdürlüğümüzle koordineli yürütüyorlar. Bizim taşra teşkilatlarımız var, koruma bölge kurulları alıyor kararlarımızı. Bir kazı yapılması gerekiyorsa müze müdürlüklerimiz yapıyor ama her türlü son, nihai kararı alma yetkisi koruma bölge kurullarında. Eğer çakışan alansa da Çevre Şehircilik Bakanlığında oluyor.

Kapadokya Alan Başkanlığını biz kurduğumuz için bu Alan Başkanlığıyla ilgili de bilgilendirme yapmak isterim. Evet, biz Kapadokya'da tüm yetkileri bir alanda toplayan bir yapılanma kurduk ve çok da başarılı oldu, hatta örnek de oldu.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Türkiye'de başka alan var mı?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Çanakkale var, Uludağ var. Uludağ'ı bizim Yatırım İşletmeler tarafımız kurdu çünkü bizim alanda sit alanımız yok efendim. O yüzden Yatırım İşletmeler tarafı kurdu.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Uludağ'ı aynı kapsama sokmamak lazım bence.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Şöyle, orada da yetki kargaşasından dolayı kurulduğu için aynı kapsamda aslında ama her birinin kendi kurulum kanunu var ve dolayısıyla yetkilileri ve çerçeveleri farklı.

Bu alan için de bir alan başkanlığı kurma fikri varsa biz, Bakanlık olarak tabii destekleriz çünkü gerçekten yetki kargaşası var. Yalnız, son dönemde gelen teklifleri değerlendirirken iki hususa takılıyoruz: Bir, tasarruf tedbirleri yeni birim kurulmasına izin vermiyor. Dolayısıyla böyle bir durum varsa Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Stratejinin onayını almamız gerekir. Onun dışında, tabii ki yetkileri bir elde toplayacak bir alan başkanlığı kurulmasının biz gerekli çalışmalarını yapabiliriz.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Bir şey...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun Baran Bey.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Çok özür dilerim, araya giriyorum.

Ben, geçtiğimiz, iki ya da üç ay önce, tasarruf genelgeleriyle ilgili bütün bakanlıklara soru önergesi vermiştim, hatta kürsüde de bununla ilgili bir konuşma yapmıştım. Tasarruf genelgesini uygulayan tek Bakanlık Kültür ve Turizm Bakanlığı.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Vallahi öyleyiz Sayın Vekilim, her türlü.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Diğer bakanlıkların hepsinin cevabı net, "Biz hiçbir projeyi eksiltmedik, hiçbir şeyden çekilmedik." diye. Siz Çanakkale Alan Başkanlığı ve sanırım Kapadokya Alan Başkanlığında bütçe küçültmeye gitmişsiniz, "Yeni projeleri de kabul etmiyoruz." şeklinde bir cevap aldım, bilginize sunuyorum. Sadece siz yapıyorsunuz bunu.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Yani biz her daim kurallara uyan bir Bakanlık olduk, kural koyucu da olduğumuz için muhtemelen.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Maşallah.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Tebrik ve teşekkür ediyoruz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL
ZOR - Sağ olun.

Bunun dışında benim ekleyebileceğim bir şey yok. Sorulara tabii ki yanıt verebilirim Sayın Vekilim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sorusu olan var mı üyelerimiz arasında? Yok.

Evet, gerçekten çok kıymetli çalışmalar yaptığınızın şahidiyiz; yerinde gittik, inceledik, gördük. Yalnızca bölgeyle ilgili ilkesel bir karar almak gerekiyor sanırım çünkü bir bakanlığın yaptığı çalışmayı diğer bakanlığın aldığı karar baltalıyor ne yazık ki. Örneğin, bu kadar turizmle ilgili, kültürel varlıklarla ilgili orada bir emek yatırımı var, zaman, para yatırımı var ama bölgenin turizm açısından kalkınması için Tarım Bakanlığının ve Çevre Bakanlığının bir karar alması gerekiyor çünkü bölgede ciddi bir ışık sineği sorunu var. Yani turizme açılması o anlamda mümkün değil çünkü hava karardığı an, lambalar yandığı an milyonlarca sinek orada kalan turistin ya da yaşayan insanların ağzına, burnuna doluyor. O yüzden de aslında orada yaşamak pek mümkün değil, bunun giderilmesi gerekiyor ama tabiat parkı olduğu için ilaçlama yasak. O zaman niye turizme açılması için bu kadar çaba sarf ediyor Kültür Bakanlığı? O yüzden koordinasyon ve eş güdüm çok önemli oluyor bakanlıklar arasında. Orada yaşayan halkın ekonomisine de zarar vermemek gerekiyor. Orada küçük bir hayvancılık yapıyor ama o hayvancılık turizmin gelişmesini engelliyor. Aynı zamanda köylüler yağmur yağdığı zaman bütün kirli atıklarını göle gizlice akıtıyorlar, gölü kirletiyorlar. Orada yaşayan vatandaşta kirletiyor sadece sanayi değil. O yüzden bölgenin bir stratejik kalkınma planının olması ve nereye doğru bu ekonominin yön alacağı konusunda da bir karar verilmesi gerekiyor. Bu anlamda ben tekrar tekrar koordinasyon ve eş güdümler ilgili bakanlıklar arası çalışma yapılmasının öneminin altını çiziyorum.

Şimdi de sözü Tarım ve Orman Bakanlığı temsilcilerine veriyorum.

Buyurun lütfen.

Biraz kısa... Siz son sözü alıyorsunuz, çok az zamanımız kaldı.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAKUP KARAASLAN - Sayın Başkanım, Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü olarak ben sunumumu yapacağım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Türkiye'de 25 tane su havzası var. Büyük Menderes havzası da Bafa Gölü de bunlardan biri. Bafa Gölü Büyük Menderes havzasında yer alıyor. Biz Tarım ve Orman Bakanlığı olarak Avrupa Birliği Su Çerçeve Direktiflerine uygun olarak havzanın korunması için nehir havzası yönetim planlarını hazırlıyoruz. Büyük Menderes havzasında da nehir havzası yönetim planını 2019'da bitirdik, 2020 yılında Su Yönetimi Koordinasyon Kurulundan geçtikten sonra yürürlüğe girdi. Şimdi, hem Bafa Gölü'nde hem de Büyük Menderes havzasında neler var onları arz edeceğim, neler yapılması gerekiyor onları arz edeceğim. Bu su kurullarına birazdan geçeceğim.

Öncelikle Bafa Gölü Büyük Menderes havzasında yer alıyor. Şu an 2,5 metre kotunda; 2 metre kotu esasında ekolojik koruma kotu yani 2 metre kotunun altına inmemesi için özellikle kış aylarında Serçin Prizinden Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüz Büyük Menderes Nehri'nden göle su takviyesinde bulunuyor. Bu, esasında oldukça önemli yani su miktarının korunması açısından çünkü iklim değişikliğinden çok ciddi olarak etkileniyoruz ülke olarak. Özellikle Büyük Menderes havzası da çok ciddi etkileniyor. İklim değişikliğinin su kaynaklarına etkisi projesini biz daha önce gerçekleştirdik. Bu havzada 5 derece sıcaklık artışı öngörüyoruz, su potansiyelinde de yüzde 25'lere varan bir azalma bekliyoruz. Dolayısıyla, sürekli buradan Bafa Gölü'nün su miktarının korunması için Serçin Prizinden özellikle kış aylarında su takviyesi yapılmak zorunda Sayın Başkanım, kıymetli vekiller.

Peki, su kalitesi ne durumda Bafa Gölü'nün? Esasında biz su kalitesini üç bölümde inceliyoruz: Birinci bölüm kirliliğinin hemen görüldüğü, kendini gösterdiği, tabiri caizse esasında suyun bu müsilağdan dolayı "kustuğu" diye adlandırdığımız yosunlaşma. Yosunlaşmayı da biz dört sınıfta ele alıyoruz: Oligotrofik, mezotrofik, ötrofik ve hipertrofik. Bu göl şu an yosunlaşma açısından, alg çoğalması açısından ve alg patlaması açısından en kötü durumda, hipertrofik durumda. Çevresel hedefler açısından baktığımızda, çevresel hedefi insan sağlığı ve sucul çevre sağlığını korumak için aşılmaması gereken konsantrasyon olarak adlandırıyoruz. Organik kirliliğin esasında evsel kaynaklı kirliliğin göstergesi biyolojik oksijen ihtiyacında, tuzluluğun göstergesi elektriksel iletkenlikte ve diğer mikro kirlleticilerde, selenyumda, "DDD" dediğimiz, esasında DDT'nin türevi... Yani DDT yasaklı bir pestisit. Onun dahi türevini bu gölde görebiliyoruz. Bu gördüğümüz yansıdaki parametreler çevresel hedefi aşmış durumda. Mesela, silisyum madencilik faaliyetinin bir göstergesi.

Tekrar ben hipertrofik duruma dönersem; esasında alg patlaması, yosunlaşması demek, kirlilik kaynağını kesmediğiniz durumda...

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Sayın Genel Müdürüm, şimdi ana madde kirlilik, çevre kirliliği ve bundan dolayı da oluşan sebepler. O Bafa Gölü'ndeki canlıların telef edilmesi, yok edilmesi filan... Öneriniz nedir? Daha kısa ve öz oraya gelerseniz bence daha anlaşılır olur.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAKUP KARAASLAN - Sayın Vekilim, geleceğim hemen.

Özellikle ötrofikasyona azot ve fosfor kirliliği sebebiyet veriyor. Fosfor kirliliğinin en önemli sebebi de Büyük Menderes Nehri'nden kış aylarında buraya su takviyesi yapılması. Bu da ciddi manada bir fosfor kirliliğine sebebiyet veriyor ve yosun oluşumu görülüyor. Tuzluluğun mesela en büyük, en önemli problemi... Tamam, yavru balık yetiştirildiğinden kısmen bir tuzluluk geliyor ama özellikle hem Büyük Menderes Deltası'nda görüyoruz hem de bu gölde görüyoruz deniz suyundan bir girişim olduğunu... Tabii, bunun biraz detaylı araştırılması lazım. Tabii ki diğer, işte alüminyum, çinko gibi parametreler... Esasında bu gölün en büyük kirlileme sebebi Büyük Menderes Nehri'nden su takviyesi yapılması. Netice olarak, biz Büyük Menderes'te bütün suda yani Dinar'dan deltaya kadar su kalitesini iyileştirmedik zaman Bafa Gölü'nde iyileşme göremeyiz.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Doğru, biz de onu biliyoruz.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Biz de o yüzden bütünsel yaklaşım, 10 ilin de kapsandığı bir yaklaşım öneriyoruz. Peki bu konuda bir çalışmanız var mı?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAKUP KARAASLAN - Var efendim. Biz nehir havzası yönetim planını yaptık, dediğim gibi. Nehir havzası yönetim planında 134 tane su kütlesinde çalıştık, 38 tane de yer altı suyu kütlesinde çalıştık. Yansıda Büyük Menderes'te 134 tane su kütlesi gözüküyor, 38 de yer altı suyu kütlesi gözüküyor. Burada bütün su kütlelerinde miktar durumu ne, kalite durumu ne, nereden kirlenme kaynaklanıyor; bunun çözüm önerisini yaptık. Mesela, yansıda hâlâ doğrudan deşarjlar var, jeotermal kaynak kirliliği var, balık çiftlikleri var, zeytinyağı var, evsel atık su ciddi manada... Ve en önemli temel konulardan biri de Büyük Menderes hem kuraklıktan dolayı hem de çok ciddi yoğun deşarjlardan dolayı özümleme kapasitesini yitirmiş durumda yani iki birim deşarj olması gerekirken 10 birim deşarj oluyor. Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği özellikle noktasal kaynaklı deşarjlarda teknolojik bazı deşarj standardı olduğu için bunu önlemede yetersiz kalıyor. Her ne kadar sanayiler veya evsel atık su arıtma tesisleri deşarj limitlerinde deşarj etse bile burada kirliliği önlememiz çok zor. Bu manada Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız yeni bir projeye başladı, alıcı ortam bazı deşarj limitlerine. Zaten nehir havzası yönetim planlarında bu var, o projeden sonra da bunu hayata geçirecek inşallah.

Peki, biz burada ne kadar tedbir önerdik? Bütün hayvancılık faaliyeti, bütün baskılar için 1.097 tedbir önerdik. Bunun şu an maliyeti 32,3 milyar TL. Bunların 2020 yılında hayata geçtikten sonra sadece 62 adedi tamamlandı, 444 adedi başlamadı, 124 adediyle ilgili bilgi alamadık. Biz bunları hem il teşkilatımız hem il su kurulu hem havza kurulunda takip ediyoruz hem de Ulusal Su Bilgi Sistemi'ne girmelerini istiyoruz.

Ciddi manada aslında tedbirlerde bir yavaş ilerleme var. Bunları da zaten gündeme getiriyoruz. Tedbirler burada, yansıda gözüküyor. Mesela, kentsel atık su yönetimiyle ilgili 202 tedbirimiz var; endüstriyel atık su yönetimiyle ilgili 117; iyi tarım uygulama kodlarıyla ilgili, hayvancılık faaliyetleriyle ilgili, özellikle yayılı kaynaklı kirlilikle ilgili 284 tedbirimiz var. Düzensiz katı atıkların rehabilitasyonu ile ilgili 30 tedbirimiz var. Diğer jeotermal, kıyı şeridi restorasyonu, içme suyu tedbirleriyle ilgili de 464 adet tedbirimiz var.

Önemli tedbirlerden bahsedersen, sadece azot fosfor giderimiyle ilgili Denizli ili Kale, Sarayköy, Tavas, Çivril, Akköy; Uşak ili Banaz ilçesinde atık su arıtma tesisi azot fosfor giderimli yapıldı. Sanayi atık suyu olarak Uşak ve Denizli illerinde münferit sanayiler var. Yansıda görülen sahalarda da düzenli depolama sahaları rehabilite edildi. Özellikle, mesela, en yakın, Aydın ilinde,

Aydın merkezde şu an atık su arıtma tesisini biz esasında 3'e ayırıyoruz; birincil, ikincil, üçüncül. Birincilde sadece karbon giderimi, ikincilde karbon giderimi, üçüncüde azot fosfor giderimi, hatta şu an Avrupa'da dördüncül arıtma var, bu Kentsel Atıksu Arıtımı Direktifi'nde de var. Özellikle, bu mikrokirleticilerin, endokrin bozucuların giderimi için artık dördüncül arıtmayı Kentsel Atıksu Arıtımı Direktifi şart koştı. Mesela, Aydın merkezde hâlâ karbon giderimi bile yok, Söke'de karbon giderimi bile yok, mesela, Denizli'de sadece karbon giderimi var. Yansıda gördüğümüz Denizli Merkez, Denizli Çivril, Denizli Pamukkale, Aydın Doğu, Aydın Bozdoğan, Aydın Kuyucak, Söke; Dinar, Uşak Banaz, Uşak Eşme atık su arıtma tesislerinin mutlaka azot fosfor giderimli olması gerekiyor.

Yine, Afyonkarahisar Sandıklı OSB, Aydın Nazilli OSB, Uşak Karahallı OSB AT'lerin inşa edilmesi gerekiyor. Denizli Çivril'de yeni düzenli katı atık depolama tesisinin inşa edilmesi gerekiyor. Mutlaka iyi tarım uygulama kodlarıyla alakalı il teşkilatlarımızda uygulamalar var ancak nitrata hassas bölgelerin Bakanlığımızca ilan edilerek iyi tarım uygulama kodlarına da bir an önce geçmemiz gerekiyor. Su verimliliği eylem planlarının da uygulanması gerekiyor.

Malumunuz, özellikle bu iklim değişikliğinin etkilerini minimize etmek için Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde su verimliliği seferberliğini başlattık. Burada su verimliliği tedbirlerinin de mutlaka, işte, sulama sahalarının rehabilitasyonu, damlama sulamaya geçiş, vesaire onların hayata geçirilmesi gerekiyor.

Netice olarak, biz burada bu tedbirleri aldıktan sonra ancak Bafa Gölü'nde de iyi su durumuna ulaşırız, Büyük Menderes havzasında da iyi su durumuna ulaşırız. Özellikle noktasal kaynaklı kirleticiler için de mutlaka alıcı ortam bazlı deşarj limitlerine geçilmesi gerekiyor.

Arz ederim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Teşekkür ederim.

Buyurun Baran Bey.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Bu ayrıntılı sunum için teşekkür ederiz.

Yapılması gerekenleri bayağı bir listelemişsiniz; tebrik ve teşekkür ediyorum. Bunları yapması gerekenlere bildirip, cevap alıp takibini de yapıyor musunuz?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAKUP KARAASLAN - Şöyle efendim: Biz esasında hem il su kurullarında -mesela, geçen yıl efendim, siz Bafa Gölü'nü ziyarete gittiğiniz gün bizim Muğla'da il su kurulu toplantımız vardı- hem havza kurullarında bunların takibini yapıyoruz, ayrıca, Ulusal Su Bilgi Sistemi üzerinden de takibini yapıyoruz, orada sorguluyoruz. Mesela, oraya hem çevre şehircilik il müdürlüğümüz hem belediyeler katılıyor. Niçin yapmıyorlar bunları? Hızlandırılması için neler yapılması gerekiyor? Yerelde neler yapılması gerekiyor, merkezde neler yapılması gerekiyor; hepsini takip etmeye çalışıyoruz. Özellikle merkezde hızlandırılması için de elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz.

AHMET BARAN YAZGAN (Edirne) - Şimdi, bahsettiğiniz sorunların birçok bakanlıkla ilişkisi var, belediyelerle ilişkileri var. Orası büyükşehir herhâlde, özel idare yok. Genel olarak sizin oradaki sorunuz, işte, DSİ, Çevre Şehircilik Bakanlığının farklı birimleri ve belediyelerle ilişkili zannediyorum. Yani bunlarla ilgili benim söylemeye çalıştığım şey şu: Tamam, siz güzel çalışmışsınız, işte, bazı sorunları tespit etmişsiniz, belki çakışan, işte, farklı uygulanması gereken şeyler vardır ama çoğunluğu somut. Siz bürokrasiyi yenmek ya da -bu eş güdüm, işte- ortak hareket etmek noktasında biz şunu istiyoruz Komisyon olarak: "Bunu tespit ettim, yazdım, tamam, ben, kendi üzerimden sorumluluğu attım." noktasında kalınmamalı, bununla ilgili yaptırımı becerebiliyor musunuz yani açıkçası bunu çok merak ediyorum hani yanlış kelimeler de kullanmak istemem.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI YAKUP KARAASLAN - Efendim, şimdi, yaptırım olayıyla alakalı, noktasal kirlilikle alakalı zaten -Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız- Çevre Kanunu'ndan mütevellit gerekli cezai müeyyideler uygulanıyor. Ancak diğer kirlilikle alakalı bazı boşluklar da var. Biz, özellikle su kanununda, taslak su kanununda nehir havza yönetim planlarındaki tedbirlerin uygulanmasıyla ilgili orada çok somut öneriler var efendim. Yüce Meclis uygun görürse, o şekilde çıkarsa şu an taslak su kanununda öneriler var. Ancak dediğim gibi, özellikle noktasal kaynaklı biz bunların takibini yapıyoruz yani -demin de arz ettim- nerelerde yapılmış, nerelerde yapılmamış, iyi tarım uygulama kodları nerede; hayvancılıkla alakalı sızdırmaz depolamalar nerede, nerede değil; zeytin kara suyunda 3 fazdan 2 faza geçti mi, geçmedi mi; bütün bunları ilgili kurumlarla takip ediyoruz. Noktasal kaynaklı deşarjlarda yaptırım olsa dahi artık yeni bir perspektif getirilmesi gerekiyor. O da Avrupa ülkelerinde, Amerika'da olduğu gibi alıcı ortam bazlı deşarj limitlerinin hayata geçirilmesi gerekiyor. O da zaten hem bizim yönetim planımızda var hem de Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız da gerekli çalışmaları başlattı.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Ben bir teşekkür edeceğim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Ben, Tarım Bakanlığı bürokrasisine teşekkür ediyorum. Gerçekten çok verimli bir sunum oldu. Bunu sizden teyit almak için değil de benim duygu dünyamda sizin anlattıklarınızın oluşturduğu şeyi tanımlamak isterim. Anladığım kadarıyla Tarım Bakanlığının yüreği yanıyor yani feryat ediyorlar. Yani ülkenin toprakları, suyu kirleniyor, göz göre göre kirleniyor, gayet de çok... Yani işi böyle bir rant gözlüğüyle değil de Anadolu toprakları gözüyle ele almış Bakanlık, onun için ben tekrar teşekkür ediyorum. Yani burada Bakanlık bürokrasisinin elinden gelen sonuca ulaşmak anlamında çok bir şey yok gördüğüm kadarıyla. Yani bunlar çok komplike problemler. Artık biz Mecliste iktidarıyla muhalefetiyle el ele bu sorunu hep gündemde tutmamız gerekiyor, bu alana dikkat çekmemiz gerekiyor. Yani mevzuatsa bunun oluşturulması... Gerçi Sayın Başkan "Mevzuat" deyince bir tüylerini diken diken oluyor." dedi. Evet, Türkiye'de mevzuat bürokrasiyi böyle daha da çetrefilli hâle getiriyor ama burada çok pratik çözümlerin üretilmesi, bizim bu alandaki mevzuatımızın sadeleşmesine ihtiyacımız var. Bakanlıklararası koordinasyonun tanımını çok net yani inisiyatif alanlara değil de böyle iki birbirini tanıyan bürokratin birbirine destek olması gibi değil de yani emredici hükümlerin...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Daha kurumsal.

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - ...daha kurumsal bir yapının inşa edilmesi gerekiyor.

Ben tekrar tabii, diğer arkadaşlarımıza da ayrı ayrı teşekkür ediyorum ama sanki Tarım Bakanlığına teşekkür etmiş de diğer arkadaşlara etmemiş gibi olmayalım.

Teşekkürler.

Sağ olun.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Başka söz almak isteyen vekilimiz var mı?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAYNAK YÖNETİMİ VE BALIKÇILIK YAPILARI DAİRE BAŞKANI MELİH ER - Ben biraz...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAYNAK YÖNETİMİ VE BALIKÇILIK YAPILARI DAİRE BAŞKANI MELİH ER - Sayın Başkanım, biraz önce de siz bahsettiniz, Bafa Gölü'ndeki balıkçılıkla ilgili olarak ben biraz bilgi vermek istiyorum.

Şimdi, Bafa Gölü'ndeki balıkçılığı biz 2 kısımda inceliyoruz; birincisi yetiştiricilik, ikincisi avcılık. Yetiştiricilik babında 3 tane bizim yavru üretimi yapan, yıllık 215 milyon yavru üreten kuluçkahanemiz var. Bunlarda herhangi bir sıkıntı yok. Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın belirlediği deşarjlar konusunda olsun, çökertmeler konusunda olsun her türlü kurallara uyuluyor. Bakanlık olarak da yılda en az 2 denetim yapıyoruz ve denetimlerde herhangi bir sıkıntı görmüyoruz çünkü yavru üretim merkezi olduğu için. Ancak avcılığa geldiğimiz zaman ben biraz bir... Siz "yılan balığı" demiştiniz. Yılan balığı gibi göçmen, pelajik yani yılan balığı Meksika Sargasso Körfezi'nde ürüyor ve binlerce kilometre yol katederek, Cebelitarık'tan geçerek Akdeniz havzasına giriyor ve de Akdeniz havzasında bulunan ülkelerin bunun ticaretiyle ilgili yarıştığı bir tür.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Evet, çok kıymetli.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAYNAK YÖNETİMİ VE BALIKÇILIK YAPILARI DAİRE BAŞKANI MELİH ER - Evet. Fransa, İspanya, Yunanistan, İtalya... Yani biz de onlardan biriyiz ve de yılan balığı avcılığı uluslararası kotaya tabi. Ben de bu müzakerelerde yer alan ekibin başında ciddi manada çok ciddi ve sert müzakerelere girdik yani biraz önce saydığım Fransa, İspanya, İtalya, Yunanistan, aşağıda Mısır... Ve de biz 290 ton gibi bir rakamı elde ettik. Yani bu kota miktarının değişmesi ülkelerin sınır değiştirmesi kadar zor çünkü ciddi manada çok katı tutumlar oluyor. Aynı şekilde, biz bunu GFCM'de (Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu) tartışıyoruz.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Sayın Müdürüm, ben kotadan bahsetmedim, ihaleden bahsettim.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAYNAK YÖNETİMİ VE BALIKÇILIK YAPILARI DAİRE BAŞKANI MELİH ER - Şimdi ben oraya geleceğim, oraya geleceğim.

Şimdi, bizim bunun avcılığını bir şekilde yaptırmamız lazım kotaya ulaşabilmemiz için. Bizim avcılığımızın yüzde 15-20'sini oluşturan da Bafa Gölü yılan balığında.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Tamam da yani...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAYNAK YÖNETİMİ VE BALIKÇILIK YAPILARI DAİRE BAŞKANI MELİH ER - Şimdi, oradaki şey şu: Biz avcılık konusunda kanunun 4'üncü maddesi...

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ama su kirli olduğu için ihracattan da geri dönüyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAYNAK YÖNETİMİ VE BALIKÇILIK YAPILARI DAİRE BAŞKANI MELİH ER - Hayır, şu anda orada ihracat yapamıyoruz biz. Niye? Orada üç yıldır avcılık yasak. Niye? Bizim kanunumuzda ilgili kurumlardan izin almak zorundayız ancak biz Çevre, Şehircilik Bakanlığından, Tabiat Varlıklarından gerekli izni alamadık, alamadığımız için orada avcılığı kiralayamadık, kiralayamadığımız için de ticari avcılık yaptırıyoruz Bafa Gölü'nde. Bunun için de bu avcılığın olması için biz Çevre Şehircilik Bakanlığından görüş bekliyoruz, onlardan gelecek görüşe göre de biz avcılığı yapacağız; avcılık da olacak, ihracat da olacak.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - İki yıldır bu görüş gelmiyormuş, Denizli Bölge Müdürlüğünden bekleniyormuş.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Doğrudur Sayın Başkanım. Alanın koruma statüsü birinci derece olduğu için, birinci derece alanlarda kiralamaya ve tahsise mevzuat kapsamında izin verilmediğinden dolayı yeni çalıştığımız bölgelemeyle birlikte bu sorunu da aşmış olacağız.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Ne zaman? Nasıl olacak?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Bu tescillerle birlikte Sayın Başkanım, geleneksel avcılığa müsaade ediyoruz ama ticari amaca izin vermiyoruz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAYNAK YÖNETİMİ VE BALIKÇILIK YAPILARI DAİRE BAŞKANI MELİH ER - Şimdi, orada şöyle bir şey var: Bir anlam kargaşası var; zaten bizim o bölgede yapılan geleneksel küçük ölçekli bir balıkçılık.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Evet, geleneksel.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAYNAK YÖNETİMİ VE BALIKÇILIK YAPILARI DAİRE BAŞKANI MELİH ER - Genellikle 3-5 metrelik küçük teknelerle, takalarla yapılan bir avcılık çeşidi ve de kotaya tabi. Orada 40 ton yılan balığı avlattırıyoruz, 123 ton kefal, 2 ton çipura, 2 ton levrek yani miktar çok düşük. Orada şu anda bizim 100 balıkçımız var ortalama, avcılık yapıyorlar ve de üç yıldır yapamıyorlar, ciddi manada orada bizim bir sıkıntımız var. Yani bunu bir aşmak zorundayız avcılık açısından çünkü ben açık ve net söyleyeyim yani o bölgeden gelen balıkçılara artık diyecek bir şeyimiz de yok bizim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Evet, biz de bu konuda çok dilekçe ve şikâyet alıyoruz. Daha önce yapılan bir iş şimdi niye üç yıldır yapılmıyor?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Başkanım, eski tahsisleri veya kiralamaları vardır Başkanımın bahsettiği. Belki süreleri bittiğinden kaynaklı bir durumu olabilir.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAYNAK YÖNETİMİ VE BALIKÇILIK YAPILARI DAİRE BAŞKANI MELİH ER - Şöyle bir şey var: 2017'de beş yılına kiraladık, 14 Nisan 2022'de kiralama süresi bitti. Mevzuatımıza göre de biz altı ay önceden kiralama işlemine başlıyoruz, müracaatları alıyoruz; kooperatiflerin müracaatları var. Yine, mevzuatımıza göre Kültür ve Turizm ve Çevre, Şehircilik Bakanlığından görüş almak zorundayız ancak Çevre, Şehircilik Bakanlığından görüş gelmediği için, uygun görüş gelmediği için biz kiralamayı yapamıyoruz, onlardan uygun görüşü geldiği zaman biz bir ay içinde bitiririz o işi, bizlik herhangi bir sıkıntı yok. Stok tespitimiz zaten var, ona göre de kiralamayı çok çabuk bir şekilde yaparız biz.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Çevre, Şehircilik Bakanlığında bir görüş oluşmuş değil anladığım kadarıyla.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DOĞAL SİT ALANLARI VE TABİAT VARLIKLARI DAİRE BAŞKANI MUHAMMED AKTAŞ - Değil Başkanım. Yeni çalıştığımız statülerle birlikte, Sayın Vekilim, alandaki Balıkçılık Genel Müdürlüğünün belirttiği hassas alanların balıkçılığa açılmasına ve ticari olarak kiralınmasına yönelik yeni tescille birlikte bunu da değerlendiriyoruz.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Umarım, kısa sürede sonuçlanır, gerçekten oradaki halk çok mağdur bu konuda.

Buyurun, ben son sözü size vereyim, toparlayayım artık.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLÎ PARKLAR DAİRESİ BAŞKANI HAKAN ORHAN - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben kısa bir bilgilendirme yapmak istedim, onu arz etmek istiyorum. Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü Millî Parklar Daire Başkanı Hakan Orhan.

Tabii, sorunlar alanla ilgili. Tüm bakanlıkların ortak tespiti belli ama ortada şöyle bir gerçek var: 3 bakanlığın da bu alanı sit alanı ilan etmesi, alanın esasında ne kadar güzel, ne kadar değerli, uluslararası bir marka olabilecek bir alan olduğunu da gösteriyor aynı zamanda. Bu, bizler için de kazanılmış bir değer; bunu korumanın da en büyük görevlerimizden bir tanesi olması gerekiyor. Bizler de iki yıl evvel bununla ilgili talepler doğrultusunda alanda... Malumunuz, 12.281 hektarda Bafa Gölü Tabiat Parkı'mız bulunuyor. Bunun genişletilmesiyle ilgili, statüsünün de artık daha uygulanabilir hâle getirilmesi amacıyla bir millî park teklifinde bulunmayı düşünmüştük ve bununla ilgili de bir çalışma başlattık. Bu çalışmanın neticesinde, tüm bakanlıkların verilerini de almak suretiyle, onlardan verilerinin, kaynak değerlerinin durumunu da tespit etmek kaydıyla -içerisinde en fazla kültürel kaynak değerleri var Genel Müdürlüğümün arz ettiği gibi- bunun yanında tarihî Karia Yolu da dâhil olmak üzere 52.790 hektarlık bir etüt alanı belirledik kendimize göre ve burada bir dizi çalışmaya başladık, iki yıldır da devam ediyor. Gelinek noktada, sit alanlarına ilaveten alternatif bir koruma statüsü olarak da alanın millî park olarak tesciliyle ilgili çalışmalarımız son noktaya kadar geldi. Tabii, bu aşamada belli başlı sıkıntılarımızdan bir tanesi, özellikle yörede yaşayan halkımızın korunması amacıyla kadastral bazı sıkıntılar var malumunuz. Onlarla beraber, halledilmesi hâlinde, daha kolay sonuca ulaştırılacaktır ve alan yönetimi tabii ki başarılıdır yani bunlarla ilgili eleştirel bir yaklaşımda da bulunmak istemiyorum ama hâlihazırda zaten alan yönetimiyle ilgili bir statü var, onun alanını büyütmek suretiyle bu sorunların birçoğuna birlikte cevap verebiliriz diye düşünüyoruz. Bu konuda da çalışmamızın olduğunu arz etmek isterim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Bir alan yönetimi mevcut mu şu anda?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLÎ PARKLAR DAİRESİ BAŞKANI HAKAN ORHAN - Tabiat parkı olarak tescil edilen yerde alanların yönetimiyle ilgili Genel Müdürlüğümüz sorumludur efendim.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Anladım.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL ZOR - Ama başka bakanlığın yetkisini...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLÎ PARKLAR DAİRESİ BAŞKANI HAKAN ORHAN - Yok. Şimdi, şöyle söyleyeyim Genel Müdürlüğüm: Tabii, bunların bölgelemelerinin yönetim planları yapılırken görüş sormadan daha ziyade alanın yönetimiyle ilgili statülerini belirlemede, bölgelemelerini belirlemede ve buralardaki yönetim genel esaslarını belirlemede bakanlıklar ortak, birlikte hareket ediyor.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜR YARDIMCISI EBRU AKYOL ZOR - İşte onun ortaklığı şöyle yürüyor: Kanunla hepimize verilmiş olan yetkiler olduğu için önce ben değerlendiriyorum, Çevreye gönderiyorum, Tabiat Parkı da nihai sizde olduğu için size geliyor yani dolayısıyla 3 Bakanlığı yeniden dolaşmış oluyor. Bir alan başkanlığı mantığıyla işleyen bir mesele olmuyor dolayısıyla. Evet, koruma amaçlı imar planları yapılırsa neye ne müdahale yapılacağı az çok belli olur ama o planlar da yine 3 Bakanlığın görev alanına girdiği için, davacılarımız da ona göre çoğalacağı için o süreç böyle çok hızlıca yürüyemez diye düşünüyorum.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Soruna çözüm olmuyor sizin bahsettiğiniz alan yönetimi.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI DOĞA KORUMA VE MİLLÎ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MİLLÎ PARKLAR DAİRESİ BAŞKANI HAKAN ORHAN - Sayın Başkanım, şöyle arz edeyim efendim: Tabii, alanda kültürel değerlerin dışında da bizim ülkemiz için kaynak değeri oluşturabilecek çok çeşitli biyolojik çeşitlilik unsurları var. Dolayısıyla alan başkanlığı gibi bir statü yaptığınızda o alandaki o biyoçeşitlilikle ilgili veriler konusunda oradaki arkadaşlarımızın kolluk görevi de beraberinde olmadığı zaman -bizim kendi kolluk görevlilerimiz var- bunlarla beraberki kısmı eksik kalmış oluyor. Dolayısıyla hangi bakanlık bünyesinde bu alan yönetimini yaparsanız yapın, bir tarafından mutlaka eksik bir husus kalmakla beraber bence uluslararası bir marka hâline getirip, az evvel söylediğiniz yöredeki insanların sadece tarım ve hayvancılıktan değil, gelir çeşitlerini artırma ya da çeşitlendirme anlamında da bu uluslararası statünün olması her zaman değer katacaktır. Bunları da beraberinde planlamaya katmakta fayda olacağını düşünüyorum açıkçası.

BAŞKAN SUNAY KARAMIK - Çok teşekkür ederim.

Umarım, bu toplantı, bölge için gerekli olan koordinasyon ve eş güdümlle ilgili bu 4 Bakanlığın da bir adım atmasına vesile olur. Belki kendi aranızda bir komisyon kurup bu bölgenin, bu nadir ve gerçekten millî bir değer olan bölgenin gerekli sağlıklı yapıya, çalışmaya uygun olması için çalışmayı yapacak bir çözüm, karar merci çalışma grubu kurulabilir.

Değerli üyelerimiz ve kıymetli katılımcılar, Bafa Gölü ve Antik Latmos bölgesindeki sorun ve çözüm önerileri konusunda ilgili bakanlıklarımızın kendi görev, yetki ve sorumluluk alanları itibarıyla ayrıntılı bilgiler aldık. Yaptıkları değerli katkılardan dolayı kendilerine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Gündemimizde görüşülecek başka konu olmadığından toplantıyı kapatıyorum.

Gösterdiğiniz tavır ve anlayıştan dolayı hepinize çok teşekkür ediyorum, iyi günler diliyorum.

Kapanma Saati: 16.50